

משפט הספרים – דידן נצה

סקירת השתלשלות המאורעות
תצלומי התכתבויות ודיווחים
לפני, בעת ואחרי תקופת המשפט

מאת
הרה"ת ר' שלום דובער לזין

מוגש לרגל התזעזודת ה' טבת
יזבל העשרים
תשמ"ז – תשס"ז

ארון הספרים שהוחזרו

פתח דבר

סקירה כללית ממשפט הספרים, נדפסה ב"ספריית ליובאוויטש" עמודים קעח-קפא. המענות וההוראות שקבלתי בתקופה ההיא מכ"ק אדמו"ר זי"ע, נדפסו ב"עבודת הקודש" ע' קט-קיד; קכד-ט.

סקירה מורחבת יותר נלקטה ע"י התי' שמואל שי' לובעצקי, ונדפסה בקובץ "דידן נצח". גם נדפס ימים אלו הספר Hei Teves – Didan Notzach - סקירה באנגלית, ע"י הרב משה שי' בוגומילסקי.

בחוברת זו באים הפרטים שהייתי מעורב בהם אישית, סקירת השתלשלות המאורעות, תצלומי התכתבויות¹ ודיווחים, לפני, בעת ואחרי תקופת המשפט.

שלום דובער לוינ

אור לה' טבת ה'תשס"ז

---

¹ בחלק מתצלומים אלו יש אותיות שאינם בהירות די צרכן. מכתביי נכתבו אז במכונת כתיבה, ששרט הדיו שלו היה פגום, ולכן גם במקור יש אותיות שלא יצאו ברור.

מפתח

ה	.....רקע
ה	.....לקיחת הספרים ומכירתם
ו	.....מסירת הדברים לרבי
ו	.....התייעצות עם עורכי הדין
ז	.....החקירות
ז	.....בדיקת הספרים הגנובים
ז	.....דיווחים לרבי
ח	.....ההתעסקות בתקופת המשפט
ח	.....רכישת הספרים בחזרה
ט	.....לחץ עבודה
י	.....החזרת הספרים

סקירת השתלשלות המאורעות

הלברשטם ור' יצחק שי' שפרינגר, שהיו אחראים על השגת התקציב והמשכורת.

לקיחת הספרים ומכירתם

לקיחת הספרים ומכירתם ע"י הנכד, התחילה כבר בתחילת חורף תשמ"ה.

את הספרים לקח בעיקר מחדר היחידות של הרבי הקודם, כי לשם לא היתה ליצחק גישה (רק לחלק העיקרי של הספרייה בקומת קרקע של 770, ולא לחדר היחידות שבקומה השנייה, ששם גר אז הרח"ל).

הפעם הראשונה שנודע לי על משהו חשוב היה בסמיכות לחנוכה תשמ"ה:

במשך כל השנים, לפרקים היה מגיע הנכד בערי גורארי' לשבת להוריו ב770. בחורף תשמ"ה התחיל לבוא כמעט לכל שבת ושבת. ומעניין הדבר שהיה מגיע עם שני מזוודות גדולות.

הבחור מאיר שלמה שי' יוניק, היה עוזר בשבתות בביתו של הרש"ג. במוצאי שבת היה הנכד מבקשו לעזור לו בנשיאת המזוודות.

פעם אחד מילא מאיר שלמה את בקשתו של בערי, אבל מאד התפלא מדוע המזוודות הן כל כך כבדות. שוב חשב לעצמו, וכי מדוע צריך אני לעזור לבערי לשאת מזוודות אלו.

במוצאי שבת, רגיל אני לבוא למשרדי בספרייה. לפתע מגיע אלי מאיר שלמה, ואומר לי: אחכה כאן עד שבערי יסע לביתו.

שאלתי למה? והשיב לי: הוא מבקש ממני לשאת את המזוודות הכבדות שלו, ואיני רוצה. אז אחרי שהוא יסע, אעלה לדירת רש"ג, לעזור קצת להתארגן אחרי השבת.

כל הנושא היה מוזר; אבל מכאן ועד לחשוד שמשוהו רציני מאד קורה כאן, עדיין הדרך רחוקה. ולא עלה זה בלבנו.

כך עבר עד סוף החורף, בסביבות ימי הפורים, כאשר יצחק בא אלי מבוהל, ואומר: אני חושד שיש כאן גנב, נראה לי שחסרים כמה ספרים יקרי ערך בספרייה.

מעשה שהי' כך היה: אחרי שסיים לקחת את הספרים יקרי הערך שהיו מונחים בחדר היחידות שבקומה השנייה, התחיל לקחת גם ספרים יקרי הערך שבספרייה

רקע

למרות שהעימות התחיל בתשמ"ה, זהו רק החלק הגלוי, העימות הפנימי התחיל כבר אחרי תשי"א, אחרי שהרבי קיבל הנשיאות.

הם רצו לחלק את הספרייה בין היורשים של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, והרבי השיב שזה לא רכוש פרטי ששייכת בו חלוקה בין היורשים, כי אם הספרייה שייכת לתנועת חב"ד. הרבי לא הרשה לחלק הספרים, וכך נשארו כל הספרים ביחד.

אף שבחוץ לא ידעו מזה כלום, ולא ידעו למה הספרייה הזאת נפרדת מהספרייה שבנה הרבי באותה תקופה ונקראה "ספריית המרכז לעניני חנוך" (ראה ספריית ליובאוויטש פרק י), ולמה המפתחות לספרייה הם רק אצל הספרן רח"ל ואצל הבת מרת חנה גורארי'.

לראשונה נפגשתי עם הנושא בקיץ תשמ"מ, כאשר הספרן רח"ל הזקין, וביקשו ממני, הוא ומרת חנה, שאנהל גם את הספרייה הזאת, יחד עם ניהול הספרייה של הרבי.

שאלתי אצל הרבי והרבי ענה לי (ראה עבודת הקודש ע' קכח):

מופרך לגמרי לערב שתי הספריות, ולפלא הכי גדול – שיכנס לעניני "פוליטיקה". ויתירה מזו גם אותי רוצה להכניס בזה.

אז נודע לי שיש כאן בעיה רצינית.

למחרת נכנס הרח"ל ליחידות אצל הרבי, ולפני כן הוא אמר לי, כי הוא מתכוון לבקש אצל הרבי, שירשה לי לנהל את שתי הספריות.

פחדתי שזה יראה כאילו אני יעצתי לרח"ל לבקש אצל הרבי שירשה לי להיות ספרן בשתי הספריות, ולכן הודעתי לרבי מיד באותו יום, כי הרח"ל אמר לי שהולך לדבר בזה עם הרבי.

למחרת סיפר לי הרח"ל, כי באמצע היחידות הוא שאל זאת אצל הרבי, והרבי שתק ולא הגיב כלל, עד שעברו לנושא אחר. וכך ירד הנושא מהפרק.

כיון שלמעשה לא יכל עוד הרח"ל לנהל יותר את הספרייה בעצמו, לכן הצעתי להם את ר' יצחק וילהלם (שעבד אצלי עד אז), ואילו על גביו היו ר' חיים ברוך שי'

הבנתי מיד כוונתו, שנודע לו מכל הנ"ל מכיוון אחר. אמנם לא הייתי מוכן להתחלק אתו בפרטים.

השבתי לו: היחיד שיכול לדעת הוא המזכיר ר' בנימין קליין.

עוד לפני שהוא הספיק לגשת לר' בנימין, נגשתי לר' בנימין, ספרתי לו הכל, ואמרתי לו, שכשיבוא אליו יהושע שלמה, שינסה לקבל ממנו את כל הפרטים שהוא יודע, אבל שלא יספר לו כלום. וכן היה.

אחרי שהרבנית סיפרה הכל לרבי, קרא הרבי לרש"ג ודיבר אתו בזה, ואף הורה לו מה ואיך לדבר עם בנו בזה. וכן עשה [זה נודע לנו אח"כ]. ובסוף אמר לו הרבי, שאם עד י"ב תמוז לא יהי פתרון לנושא, הרבי ידבר בזה ברבים.

בר"ח תמוז, קרא הרבי לחדרו את חברי הנהלת אגו"ח, ודיבר אתם אודות הקטרוגים שיש על 770 והספריה, וכי יש לבנות 770 בכפר חב"ד.

איש מהנכנסים לא הבין מאומה במה מדובר, וגם אנחנו לא דברנו מאומה.

בי"ב תמוז היתה השיחה הראשונה, וההמשך ידוע.

התייעצות עם עורכי הדין

בא' מימי תחילת מנ"א, פגש אותי המזכיר ר' יהודה שי קרינסקי ב770, ואומר לי: מסתמא שמעת אשר הוחלט להגיש את הנושא למשפט. הרבי אמר לי לומר לך, כי אתה תעסוק בהכנת המסמכים עבור המשפט.

מיד עזבנו, אני ויחצק, את כל שאר עיסוקינו, והתמסרנו להכנת המסמכים, עברנו על עשרות אלפי מסמכים שבארכיון הספריה, לחפש כל מסמך הקשור לנושא.

עברנו גם על הארכיון של הרב ישראל ע"ה דזייקאבסאן (שהיה מנהל אגודת חב"ד בשנים תרצ"ו-ת"ש), שבו כעשרים אלף מסמכים (ראה לקמן ע' יא).

כך במשך 4 חדשים, עד לתחלת המשפט בי"ט כסלו.

כמה ימים לפני תחלת המשפט דיווחתי לרבי (ראה לקמן ע' כג):

זה ארבעה חדשים שכמעט כל עסקי, ביום ובלילה, הוא בנושא זה, להכין מסמכים, לבנות בנין מוצק עבור המשפט ולהכין ולבאר כל זאת אל העורכי דין, כמעט יום

בקומת קרקע, וכאן הבחין יחצק שהספרים חסרים.

לא ידענו במי לחשוד, ואחרי התייעצות עם חיים ברוך הלברשטם, הוא חיבר מכשיר לדלת הספריה, וכשזה יפתח יתחיל המכשיר לצפצף במשרד של הלברשטם.

כשיצחק היה בא לעבודה הוא היה מנתק את המכשיר, וכשלא היה שם, היה המכשיר מופעל.

בימי הפסח, לא נראתה שום פריצה. גם לא בימים האחרונים של פסח. אמנם בעת ההתוועדות במוצאי אחש"פ, ניתק חיים ברוך את המכשיר.

אחרי ההתוועדות, בום! יצחק נכנס לספריה, ורואה שוב ספרים חסרים, שנלקחו בעת ההתוועדות.

[למותר להעיר, שבערי גוראריי שהה בחג 770].

מיד בא לדבר אתי, ונכנסנו להלם. לא רצינו לדון בנושא ב770, והלכנו לפינת איסטרן פארקוויי - אלבאני לשוחח ולדון, חשדנו בבחור מסויים מסיבה כל שהיא. ולא ידענו את נפשנו מרוב צער.

באותה תקופה הוכנס לסוד הדברים גם ר' בערל יוניק.

אחרי החג היתה התייעצות, והוחלט להפעיל וידאו מבחוץ, 24 שעות ביממה, לראות מי נכנס בדלת.

את הוידאו התקינו לפני חג השבועות.

במוצאי חג השבועות, בום! שוב חסרים ספרים, ומיד נראה בוידאו בערי גוראריי יוצא מהספריה עם ספרים ביד.

הלם כזה לא חלמו עליו אפילו בחלומות הכי אפלים.

מסירת הדברים לרבי

בסוף הוחלט שחיים ברוך יספר הסיפור לרבנית, והיא כבר תדע בעצמה, אם ואיך להודיע לרבי. וכן עשה.

באותה שעה הוכנס לסוד הדברים גם המזכיר ר' בנימין קליין.

בדיוק למחרת, פוגש אותי ר' יהושע שלמה שי צירקינד, ואומר לי שדבר נחוץ אליו לדבר אתי. ומתחיל לשאול אותי מי אחראי על הספריה, ומי יש לו רשות הכניסה לשם וכו' וכו'. ובאם יש משהו חשוד, עם מי צריך לדבר.

שלושה ימים תמימים התקיים התיחקור של הרח"ל. ביום השלישי הגיע גם הר"י קרינסקי, שישב יחד אתנו, להכין שאלות עבור העו"ד לתחקר אותו.

אח"כ התחיל התיחקור של בערי גורארי, שגם בו ישבתי ליד העו"ד. התיחקור הזה נעשה בעיקר ע"י העו"ד השני גירי שוסטק.

הכנתי אותו בעיקר בטלפון, אבל גם במכתבים (ראה לקמן ע' יח).

בשאר התיחקורים לא היו זקוקים לי. ואני המשכתי להתמסר להכנת המסמכים, יחד עם יצחק וילהלם.

במקביל לזה, הייתי עומד בקשר הדוק עם עורכי הדין, לנסות לבוא להבנה יסודית בכל פרט מהמסמכים שמצאנו (ראה לקמן ע' יט-כ; כח-ט).

בדיקת הספרים הגנובים

באמצע חודש מר חשון, הורה בית המשפט להעביר את כל הספרים שנלקחו מהספרייה, לפיקוח בית המשפט, אחרי הכנת רשימה מפורטת ממה שנלקח.

נסעתי עם יצחק, לכספות ולמחסנים שבהם הניח בערי את הספרים למשמרת. לשם הגיע גם בערי גורארי, אחד מעוזרי העו"ד שלנו, ואחד מעוזרי העו"ד שלהם. כשסיימנו את בדיקת הספרים והרשימות, התברר שבסך הכל הוא לקח כ-550 ספרים, מכר כ-100 מהם, והשאר מונחים עדיין במחסן של חברת שמירה בניו דזשערסי, ובשני כספות בבנקים בניו דזשערסי.

אחר כך הוצרכתי לכתוב דו"ח לבית המשפט (ראה לקמן ע' כא-ב).

דיווחים לרבי

כשבוע לפני תחלת המשפט פנו אלי עורכי הדין שלנו, לומר שהרבי מאד מאד לא רגוע מהמשפט, וכדאי מאד שאסקור לפניו את תוכן המסמכים שעליהם בנוי התיק שלנו. וכך עשיתי (ראה לקמן ע' כג-ח).

באחד הדיווחים כתבתי "מרגיש אני חובה לעצמי, לסכם את הדברים ולדווח עליהם". הרבי הדגיש את הדברים, והוסיף: **כפשוט**.

את אחד הדיווחים התחלתי:

נתבקשתי, ע"י כמה מהעוסקים בנושא הספרים, לסקור לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א, את היסודות שעליהם נבנה בנין ההוכחות לבעלות אגו"ח על הספרייה, וכבר

יום עומדים העו"ד בקשר אתי בנוגע לכל הנ"ל.

יחד אתי עובד בכ"ז מאחורי הקלעים הרה"ת ר' יצחק וילהלם, ביחד עברנו במשך תקופה זו על עשרות אלפי מסמכים, שמתוכם ביררנו מאות אחדים, שעליהם נבנה כל הבנין הזה.

למחרת מודיע לי הר"י קרינסקי, שהעו"ד נתן לוין יבוא לבקר אותנו בספרייה ולהכין תוכנית פעולה.

הר"י ש"י קרינסקי והרא"י ש"י שמטוב באו לספרייה יחד עם העו"ד נתן ש"י לוין, הציגו אותנו בפניו, הראנו להם את הספרייה, אח"כ הם עזבו, והעו"ד נתן לוין נשאר לשוחח עם יצחק ואתי במשך כמה שעות, עד שהיה ברור לנו באיזה כיוון הולכים ואיזה סוג מסמכים אנו מחפשים.

כעבור ימים אחדים מודיע לי הר"י קרינסקי, כי הוכנס עו"ד נוסף לנושא, הוא העו"ד גירי (יוסף) ש"י שוסטק, וכי הוא יבוא להכיר את הנושא מקרוב. ישבנו אתו כמה שעות במשרד של הר"י קרינסקי. בסוף אמר, שהוא עדיין אינו בקי בכל הפרטים המסועפים, ולכן מבקש שאני אבוא אליו למשרדו בפילדלפיה, לשוחח אתו במשך יום תמים.

הרא"י שמטוב לקח אותי למשרדו בפילדלפיה, השאיר אותי אתו למשך כל היום, ובערב בא שוב לקחת אותי.

אחרי ששני העו"ד קבלו את הרקע, עמדתי אתם בקשר טלפוני הדוק במשך כל חודש אלול ותשרי, וגם התכתבתי אתם דרך פקס (ראה לקמן ע' יא ואילך). העו"ד נתן לוין קורא עברית, והייתי כותב לו בעברית והוא היה משיב לי בטלפון.

החקירות

באמצע תשרי הודיעני העו"ד לוין, שמיד באסרו חג הסוכות, הוא צריך לתחקר את ר' חיים ליברמן ע"ה, וכיון שעדיין אינו בקי בנושא די הצורך, הוא צריך שאכין אותו לכך, ושאשב לידו בעת התיחקור.

במשך ימי חוהמ"ס, כתבתי לו כל יום מכתב ארוך עם הרבה פרטים בעברית (ראה לקמן ע' יב-ז).

ההתוועדות בשמח"ת הסתיימה מאוחר, אבל הוכרחתי לקום לפנות בוקר, וכבר בשעה 9 בבוקר נסעתי למשרד עו"ד שבו התקיים התיחקור.

קניית הספרים שנמכרו בארה"ב עסקו בהם בעיקר הרב משה שי' בוגומילסקי, עם בן דודו הביבליוגרף ר' אליעזר שי' כצמן.

הספרים בארה"ק עסקו בהם ר' יהושע שלמה שי' צירקינד, הרב מרדכי שי' אשכנזי והרב אפרים ע"ה וואלף.

הספרים באירופה עסק בהם בעיקר הרב פייוויש שי' וואגל.

כמעט כל הספרים הוחזרו, ואולי כולם הוחזרו (ספרים אחדים הם מאד נפוצים וקשה לדעת אם הם או דומיהם הוחזרו).

אחרי מתן פסק הדין, הוצרך הצד שלנו לתת לבית המשפט דיווח מפורט מכל מה שנקנה חזרה. העבודה הוטלה עלי.

באותה שעה הטיל עלי הרבי את עבודת עריכת האגרות-קודש שלו, וזירזני על כך ביותר. לכן כתבתי לרבי:

ימים האחרונים הייתי טרוד בענין משפט הספרים. לפי הנראה גם בשבועות הקרובים אהיה טרוד בזה קצת; אך אשתדל להסתפק רק בהמוכרח.

והרבי השיב לי:

אינו מספיק, כמובן.

עזבתי אם כן את עריכת האגרות-קודש, לכמה שבועות, עד שסיימתי את עריכת רשימת קניית הספרים.

קבלתי את כל מסמכי הקניה, עמדתי בקשר עם כל אחד מהנזכרים לעיל, ולפי כל אלו הכנתי דיווח מפורט (ראה לקמן ע' לו-מז).

בכ"ה שבט תשמ"ז כתבתי לעורכי הדין מכתב מפורט (ראה לקמן ע' לט), המתחיל:

הריני מודיע בזה, על פי בדיקות יסודיות, אשר אגודת חסידי חב"ד קנתה בחזרה כמעט את כל הספרים מספריית אגו"ח שנמכרו ע"י ב. גורארי', במשך החדשים יולי דצמבר 1985, עבור סכום הכולל של \$437,744 מלבד שאר ההוצאות שהיו עבור קניית הספרים, כמו טלפונים נסיעות וכיו"ב.

כל הספרים שנקנו בארה"ב ובאירופה הוחזרו לספריה, ושמורים שם עד היום.

אמנם הספרים שנקנו בארה"ק, הורה הרבי להניחם למשמרת בכספת של ועד כפר חב"ד.

עסקו אז בבניית 770 בכפר חב"ד, והתוכנית היתה לפתוח שם ספריה רצינית, סניף של

באמצע השבוע שעבר בקשני לעשות זאת העו"ד מר שעסטאק שי', אלא שלא אסתייע מילתא עד עתה.

זאת בנוסף לכמה דיווחים ושאלות שהיו לי אז בקשר להכנות למשפט, והמענות הארוכים ומפורטים שקבלתי מהרבי, וכבר נתפרסמו (ראה עבודת הקודש ע' קט-קיג), ולכן איני מעתיקם כאן.

ההתעסקות בתקופת המשפט

בי"ט כסלו תשמ"ו התחיל המשפט, הדיון הראשון במשפט היה, טענת העו"ד של הצד השני, שאסור לי להיות נוכח באולם בעת המשפט, כיון שאני עד.

העו"ד השיבו שאני העד המומחה, שעוזר להם להכין את כל התיק, ואינם יכולים בלעדיי. היה דיון מפורט, ובסוף פסק השופט שאני יכול להשאר (ראה תעתיק בית המשפט ע' 103-108).

כך נשארתי באולם במשך כל שלושת השבועות של המשפט, והייתי בקשר ישיר עם העו"ד, כשהיתה להם איזו שאלה פנו אלי במקום.

גם בלילות לא הייתי פנוי, כי העו"ד ביקשו ממני להכין רקע התיק לפני העדים, כל עד שעולה לדוכן, צריך הוא לדעת רקע הנושא והדיונים. ישבתי להכין כמה עדים, הן עדים חב"דיים והן עדים מבחוץ (ראה לקמן ע' כג-ד; לב).

גם הייתי כותב פקסים בלילות אל העו"ד נתן לוין, כדי ללבן נושאים שעלו בדוכן העדות במשך היום (ראה לקמן ע' כט – לב).

אחרי סיום המשפט, עדיין הייתי עסוק בזה במשך חודש - חודשיים, תקופת מתן הסיכומים של העו"ד משני הצדדים. כל דבר שכתבו עו"ד אלו ואלו נשלח לי מיד, ובהמשך לזה באו דיונים בפקסים וטלפונים עם העו"ד שלנו ושלהם (ראה לקמן ע' לב).

אח"כ חזרתי לעבודה השוטפת בספריה.

רכישת הספרים בחזרה

עוד משהו קרה במשך החדשים מנחם-אב תשמ"ה – כסלו תשמ"ו, שלא הייתי מעורה בהם עדיין, ורק אח"כ נכנסתי לנושא, והוא נושא הקנייה בחזרה, של הספרים שנמכרו אז ע"י בערי.

הספרים וכתבי-היד נמכרו על ידו בארה"ב ובארה"ק ובאירופה.

היו לי שאלות רבות בזה, שאלתי שאלות רבות אצל הרבי, שהשיב לי על כל פרט (ראה יומן השליחות המיוחדת ע' ג-ו).

לפתע הורה הרבי כי אני והמזכיר ר' ניסן מינדל צריכים להגיש שם תשורה, הספר האחרון שאנחנו ערכנו, כרוך בכריכת עור יפה.

לפתע הרבי הורה כי שנינו צריכים להגיש לספריה במוסקבה, קורות חיים שלנו. את קורות החיים הרבי הגיה והורה להוסיף עוד פרטים.

כל ההכנות האלו נעשים בסודיות, שלא תיודע ברבים תכנית נסיעתינו.

ובאמצע באה שיחה זו והוראה זו, לארגן מבצע ספרים, שכולם ישלחו ספרים לספריה.

למחרת אני מקבל פתקה ארוכה בכת"ק הרבי (ראה עבודת הקודש ע' קכה), המתחלת:

בהמשך להמדובר אתמול - שכפשוט הכוונה לבפ"מ [לבפועל ממש], וכיון שכו"כ יפנו בזה: בשילוח ס' וכיו"ב, או שאלות עד"ז וכו', ובסמיכות לפרסום המדובר מוכרח שימצא בהקדם איש מסודר בעל מרץ (ועמלק"פ [ועל מנת לקבל פרס] - שזה יחייב אותו), שלו ימסור ההתעסקות בפועל דכ"ז [דכל זה], והוא יעמוד ע"ג [על גבו] לזרזו ולבחון הנעשה בפ"מ [בפועל ממש], והיש צורך בשינויים בפעולתו וכיו"ב.

כלומר, שכיון שהרבי מודע לעובדה שאני עסוק בימים אלו למעלה ראש, להכין לשליחות לרוסיה, לכן עלי למצוא בהקדם איש שיתעסק במבצע חדש זה בספריה.

אחרי כמה שאלות ותשובות הלך וחזר, מונה ר' יצחק שיי וילהלם לעמוד לימיני בניהול מבצע ספרים הנזכר.

מיד התחילו להתקבל עוד ועוד הוראות בקשר למבצע הזה, ניסוח מודעה לפרסום המבצע, נוסח חותמת מיוחדת למבצע זה, ועוד ועוד.

כך שבמשך שבועיים אלו קבלתי כמעט כל יום פתקאות מהרבי, הן בנושא הכנות לשליחות ברוסיה והן בנושא מבצע הספרים (ראה עבודת הקודש ע' קכה-ז).

כך עד שבת שלפני הנסיעה, כאשר בהתוועדות אמר הרבי שיחה מיוחדת בקשר לנסיעה הזאת, עם סיפור מהצמח

ספריית אגודת חב"ד, והתרומה של הספריה המרכזית לסניף תהיה 40 הספרים העתיקים האלו שנקנו חזרה בארה"ק.

אמנם לפועל נבנה 770, ומסיבות שונות לא נוסדה שם הספריה הרצינית שהיתה בתוכנית (רק ספריה לילדים), והספרים האלו נשארו שמורים בכספת של ועד כפר חב"ד.

בתחלת תמוז תשנ"ד הייתי בארה"ק, בש"ק ב' תמוז, היו לי שיחות ארוכות בנושא עם הרב הרב מרדכי שיי אשכנזי (בתור רבו של כפר חב"ד), ועם הרי"י שיי אהרונב (בתור חבר הנהלת אגודת חב"ד בארה"ק), לקבוע מה לעשות בספרים האלו; או שתיבנה סוכ"ס ספרייה רצינית ב770 שבכפר חב"ד, ולשם יובאו ספרים אלו, או שהספרים יוחזרו לספריה לכאן בני.

קבענו להפגש שוב ביום ראשון בצהריים, גי' תמוז תשנ"ד, יחד עם ר' שלמה ע"ה מיידנצ'יק (בתור יו"ר אגודת חב"ד בארה"ק), ולקבוע סופית בנידון.

בשבת עדיין לא ידענו מה מצפה לנו בגי' תמוז. ולמעשה, יצאנו במטוס לגי'. ואילו הספרים נשארו גנוזים בכספת של ועד כפר חב"ד, עד היום הזה.

לחץ עבודה

הימים הכי לחוצים שהיו לי בתקופת משפט הספרים היו הימים שבין ה' - כ' טבת תשמ"ח.

בה' טבת היתה השיחה שבה הכריז הרבי, אשר ביום זה, מידי שנה בשנה, "נזכרים" ועי"ז "ונעשים", אותם הענינים שהיו בפעם הראשונה - להקבע ל"יום סגולה" ו"עת רצון" בכל הקשור לנצחונם של הספרים. ולכן החובה על כל אחד שישתדל לתרום ספרים לספריה הזו.

כ' טבת הי' היום שבו יצאנו בשליחות לרוסיה לאתר ולגאול את ספרי רבותינו שבמוסקבה.

נשלחנו בשליחות זאת, השליח הרב שלמה קונין, המזכיר ר' ניסן מינדל ואני.

ההכנות לנסיעה לרוסיה היו רבות, הוכרחתי להכין את כל המסמכים וההוכחות כדי לנסות לאתר היכן הספרים גנוזים ברוסיה.

אלא שעדיין נשארו בביתו של בערי 11 ספרים מיוחדים, הם הספרים שביום ההסתלקות יו"ד שבט תש"י, היו מונחים על שולחנו, בחדרו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

במשך השנים היו ארוזים ספרים אלו בארון קיר שבחדר היחידות של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, ובתקופה הנזכרת, לקח בערי לביתו גם את הספרים האלו.

גם אחרי הפסק הסופי והחזרת 550 הספרים, עדיין נשארו 11 ספרים אלו בביתו.

שאריות פרטי המשפט והכספים השייכים לזה, נמשכו עוד כמה שנים. עד תחלת אלול תש"נ. אז נחתם ההסכם הסופי, שכלל גם את החזרת 11 הספרים האלו.

כשהגיעו 11 ספרים אלו, הורה הרבי להחזירם למשמרת על גבי השולחן, בחדר היחידות של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. ושם מונחים עד היום (ראה לקמן ע' מז).

צדק (ראה יומן השליחות המיוחדת ע' ז), וכל זה בהסוואה שאף אחד לא יבין במה המדובר, חוץ משלמה קונין ואני, המתעתדים לצאת לשליחות.

למחרת הרבי מזמין את שלשתינו ליחידות מיוחדת, לפני הנסיעה לאוהל, ובערב הרבי מצווה ללוות אותנו לשדה התעופה, נותן לנו עלי ההגהה של המאמר שנאמר בשבת, וכך יוצאים לדרך (ראה יומן השליחות המיוחדת ע' י).

החזרת הספרים

בכ"ח מ"ח תשמ"ח ניתן הצו הסופי של בית המשפט לערעורים, להחזיר את כל הספרים שנלקחו מהספריה, ובב' כסלו נסענו לקבל את הספרים, מהכספות שבשני הבנקים והמחסן.

נסענו לשם, הרא"י שמטוב, הר"י קרינסקי, הר"י וילהלם, הרח"ב הברשטם ואני.

על מאורעות היום הזה, ושלאחריו, מסופר ב"ספריית ליובאוויטש" ע' קפא.

תצלומי התכתבויות ודיווחים לפני, בעת ואחרי תקופת המשפט

ב"ה ב' דחומ"ס ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד ר' נתן ט"ל לויין

שלום וברכה!

מצו"ב צילום ארבעה מכתבים שוטפים של הרב פייגין להר"י דזייקאבסאן, כבקשתו. במכתב הראשון מבואר בארוכה בקשת הר"י פייגין לסדר קאנטרינקט שהשלוט שלו יבא ישיר מאגודת חב"ד. במכתב השני מכ"ז ניסן תרצ"ו כותב בעיקר ההכנסה למעמד היא מאגו"ח בארה"ב ו"ההכנסה מאירופה בטח יש אצלך השערב". במכתב השלישי מי"ב אייר מבואר הטעם שטילוח המעות מאגו"ח למעמד יהי" ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בפאריז. במכתב הרביעי מו"ז זבט תרצ"ז מבאר בארוכה איך שכל ההכנסה היא מאגו"ח בארה"ב ומאריך לבאר איך שמפולין אין שום יסוד לקוות.

וזאת למודעי, שלפי רוב המכתבים שהבאתי מארכיון דזייקאבסאן יש לשער שהם יענו "טפינא" שהם רוצים לעבור על הארכיון. ויש לידע א) הארכיון הוא אצל המשפחה, ורק שהרשו לי לעבור עליו. ב) חלק ניכר ממנו (יש בו כעשרים אלף מכתבים ומסמכים מהשנים תרפ"ו-תש"י) הוא אישי ביותר, בין למשפחה, ובין לאלו שכתבו לו, בעיקר תלמידיו, שרובם ככולם חיים אתנו היום. בודא המשפחה תמנע את בדיקת הארכיון ע"י אנשים זרים. לי הרבו ביודעם שסנני בעל סוד. שלום דובער לויין

בממשה נושאים נפחדים יש לחקור את הרח"ל שי', כדי להוציא מפיו דבר ברור. אשתדל לפרט בכל אחד מהם, את תוכן הנושאים עצמם, ואז ידע אצא כבודו איך לסדר את השאלות:

(א) יש להוציא מפיו דבר ברור מה אמר רבנו בקשר לתוכניות הספריה. הדברים היו בשנת תרפ"ח, לאחר צאת הכח"ל שי' מרוסיה בחודש אייר. באותה שעה היו בספריה רק חמשת אלפז הספרים שנקנו מאת שמואל וינער והקונטרסים שנקנו מהצנזורה, כפי שהאריך לספר הרח"ל ב"טעסעמאני" היום. לאחר שבא הרח"ל מרוסיה התחילו מחדש הקניות ואסיפת הספרים. אז אמר לו רבנו את התכנית (כפי שמספר הרח"ל): יש להתחיל באסיפת כל מיני ספרים, גם ספרי חול, כיון שבסופו של דבר תהיה הספריה מיועדת לשמש אנשי מדע החוקרים שיוכלו לבא לבקר ולעיין בספרים, לכן נחוץ שיהיו בו גם ספרי חול ואפילו ספרים שהם מאגף השמאלי. תכנית זו של אסיפת ספרים המטך לפי התכנית במשך כעשר אצאאא - חמש עשרה שנים. במשך זמן זה יתעסק הרח"ל גם בשאר עבודת המשרד, שזה יהי' עיקר עבודתו זו במשך זמן זה. לאחר זמן זה יותן לרה"ל טנה אחת, שיהי' חפשי בה מעבודת המשרד ויהיה זנוי לעבודה בספריה, שאז יסיים את עריכת הקטלוג לספריה עק אז, לאחר סידור הקטלוג תוכל להיות הספריה פתוחה לחוקרים.

עד כאן הוא תוכן הדברים שאמר לו רבנו בקיץ תרפ"ח. על העשוי במטך חמש עשרה שנים הבאות ידוע. בהגיע רבנו לארה"ב בשנת ת"ש הגיע אהו גם הרח"ל שי' שהוא הי' המזכיר היחידי של רבנו (ה"ר יחזקאל פייגין בספה בריגה א"י הגרמנים). במשך השנים ת"ש-תש"ה היה עסוק ראשו ורובו בעבודת המשרד. באותה שעה הי' הרמ"ל רוטשטיין מנהל אגו"ח בשיקגו. בשלהי שנת תש"ה או בשנת תש"ו נקרא הרמ"ל רוטשטיין לעבוד במשרד רבנו (גם בפולין עבד במשרד, בעוזר להר"י פייגין) והרח"ל התפנה להשלים ולסדר את הספריה. בנוסף לקניית אלפי ספרים נוספים, התחיל, במדה מוגבלת לסדר השאלת ספרים, ע"י כרססת מיוחדת וכן ע"י צורה רשימות אחרות. כמה כרטיסים וכיו"ב מרתמי ואמטור עוד.

את כל הנ"ל יש להביא את הרח"ל שימאר זאת. בנוסף לטעם המובן בפשטות, יש בזה גם הוראה מיוחדת מט"ק אדמו"ר שליט"א באחת התוועדות שיש להשתדל שאלו תוועדות זאת ירעמו זאת בפני נוסרינס; דברים אלו הורה רבנו בפומבי, ימים אחדים לאחר שהרח"ל היה ביחידות אגל ב"ק א"י ו"ר שליט"א וסוחחו בנוצא זה. (כוונתי לדברים שאמר לו רבנו (בשנת תרפ"ח). אך להשלמה התמונה, יש להביא בז ה לידי ברור גם את מה זקרה לפועל, אחר שנת תש"ה).

עובדה היא, שמיד שיתחילו לשאול אצלו שאלות אלו, מה אמר לו רבנו וכו', יתחיל לצרוח ככרוכיא (כעין שצעק היום בקשר לבעלות המעות) כדברים האלה "וכי מה נוגע כאן מה שאמר לי איך יהי' שימוש הספריה, בין כה זכה נשאר הספריה רכושו שלו, רק זאת רצה שישמשו בה, והרי יש הרבה ספריות פרטיות שהיו משמשות לאנשים רבים!" וכיוצא בדברים האלו. על כל זאת יש להשיב לו בנחת. כעת אין מביאים

גוס ראיות לכאן או לכאן. מ"מ מבקשים אנו שהספר את הדברים כהוייתן. (ולאמיתו של דבר, יבוא ע"ז הנושא השני שיוכיח שבנידון דיבן היתה הספריה הזאת ציבורית באמת, כיון שהיא היתה, כשמה "ספריה ליובאוויטש").

מטעם הנ"ל השמטתי פרט נוסף, שהזכרתי בהודמנויות קודמות, מה שאמר רבנו לרח"ל, בקשר לדמיון בין ספריה שלו לספריה של רד"א (ר' דוד אופנהיים), שבשניהם הותר החרם על החזקה ספרים חילוניים כאלו שיש עליהם חרם. שהרי סוכ"ס מסתמך איך ראייה, שיש לטעון ולומר שגם ספריית אופנהיים היתה רכוש פרטי (בסופו של דבר, כעבוד מאות שנים, נמכרה לאוניברסיטה אוקספורד).

(ב) הנושא השני שיש להביא את רח"ל להודעתו הוא, שהספריה היתה 'ספריית ליובאוויטש' ככל המכתבים המודעות הגלויות ונייר המכתבים שהבאתי עד כאן. מיד צאצא כשישאל הרח"ל שי' בזה יתחיל לצוות בכרוכיא שני דברים (זאת למדהי מחוך רוב השיחות שלי אהו בנידון זה): א) הספריה רק נקראה בשם זה, אך אין צאצא מזה שום הוכחה שהספריה היתה שייכת לליובאוויטש. זהו רק שמה של הספריה הפרטית של הרבי. ב) את נייר המכתבים ואת המודעות ניסח כאן דהוא, ולא רבנו בעצמו שהיה עליה, ומי יודע את כוונותיו של המנסח את המודעות.

על הטענה הראשונה יש להוסיף בשאלתו אם הוא היא החותם את המכתב בשם "מנהל בית אסף הספרים ליובאוויטש" (אותו מכתב שספרתי את צילומי), לא ידעו שבו מבקשים מהשון את ספרו, אהל דוד" עבור ספריה ליובאוויטש. בו לא נזכר רבנו כלל וכלל. יש לשאול אותו/אט השמטה זאת היתה בכוננה. קאט שטוך שלח את הספר לרבנו בחור רכוש פרטי או לספריה ליובאוויטש. כך יש לשאול אותו בקשר למודעה בהפרסם (שמסרתי), בהם מודים ומבקשים מכל המכתרים שיטלחו את ספריהם לספריה ליובאוויטש, אם השולחים שלהו לספריה ליובאוויטש או לרבנו כרכוש פרטי.

ועל הטענה השניה יש להוסיף בטאלות אס אותו צילום כת"י שבו נוסחה לראשונה המודעה בהפרסם הוא כתב ידו שלו; אם הוא חלק ללשורנאל תרצ"ג שדגש הוא בשעה שהכתיב אותו רבנו, כלומר שרבנו אמר לו הנוסח של המודעה והוא רשם אותה בשעת מעשה; כיון שגם שם מנוסחה המודעה "הביבליותריקה ליובאוויטש" (מבלי להזכיר את שם רבנו) האט זהו הנוסח שצוה רבנו בעצמו לכתוב במודעה.

את כל המסמכים האלו כדאי לצרף לדעפאזישון" של רח"ל שי' (ולא לשלי, אף שאני הצגתי אותם) שגם תהיה מצמעות מפולה. וגם במשטות צריך להיות כך דוקא, שהרי את כל המסמכים האלו כתב, ניסח ומסר לדגוס הרח"ל שי' בעצמו.

ולכל זאת יש להוסיף לשאול אותו עט גם הוא בספרו "איל רח"ל" מהיחס תמיד לספריה בשם "ספריית ליובאוויטש" דוקא. וע"ז ימשיך לצרות שהטעם הוא רק כדי לקצר את הט. מ"מ כדאי לצרף לדעפאזישון שלו צילום מספרו אהל רח"ל, איך שהוא קורא תמיד לספריה בשם "ספריה ליובאוויטש", גם אחרי הסתלקות רבנו כתש"י (ואולי כדאי להוסיף בשאלה זו, האם לדעתו מהיחס בערי קורארי' לתנועת חב"ד, וכיון שלא, האם השם ספריה ליובאוויטש איננה שוללת את בעלותו).

משפט הספרים – דידן נצח

ג) הנושא השלישי שיש להעלות עם הרח"ל סי' הוא זה של בעלות המעמד; שמכנו נקנו הספרים לספריה. (הנושא הקודם דן בעיקר בספרים אלו שנשלחו כחסורה לספריה ליובאוויטש והנושא שלפנינו הוא בספרים אלו שנקנו עבור הספריה ממעות ה"מעמד").

מיד כשישכירו את המלה "מעמד" יתחיל לצווח אני אני יודע כלום על המעמד, פייגין הוא היה הממונה על המעמד ולא אני. ובשנים א האחרונות היה רוטשטיין הממונה על המעמד. מ"מ יש לשאול אותו אם הוא היה הממונה על המעמד בשנים "ת"ש-תש"ה". ויש ש"א אאאא שהמעמד הוא רכוש פרטי כפשוטו. ויש לשאול אותו שתי שאלות: א) האם גם המשכורה שלו באה אצ מהמעמד. ב) האם העבודה שלו הייתה רק עבור רבנו בפרשיות או גם עבור ליובאוויטש בכלל, כמו אוסף ומשלוח מעות העזר ליהודי רוסיא, העתקה המאמרים והזכרונות וכתיבתם במכונה כתיבה, וגם כתיבת המכתבים של רבנו באלפים רבים שאינן התכתבות אישית של רבנו אלא חלק מעבודתו בתור רבי של חב"ד.

עיקר ההוכחות שהבאתי, שה"מעמד" הוא עבור כללות עבודתו הכללית של רבנו הוא, ממכתבי רבנו, פייגין ורוטשטיין וכן מהחלטות כנס אגודת חב"ד בקיץ תרצ"ו, על אלו אינם קשורים באופן ישיר לרח"ל סי', לכן אני יודע אם יש להטריש בהם את הרח"ל, שעל כל זה לא ישיב מאומה, רק ירבה לצווח שאין כל זה קשור אליו.

ד) הנושא הרביעי שיש לדון בו עם הרח"ל סי' הוא על מצב הספריה לאחר תש"י. האם הוא ניהל את הספריה לאחר ההסתלקות. הוא יענה כן. האם הייתה זאת עבודה מלאה (פול זייס דזאב) יענה לא. עבדתי בקביעות ביורא וב"גרייסער אידישער ווערטער צאָן בוך". ישאל שום האם קבלת משכורת עבור עבודה זו. ישיב לא. אפילו פרוטה אחת לא. ישאל שוב האם קבלת ממעות המעמד תשלום חדשי. אינני יודע מה יענה. אך השאלה הבאה תהיה מצוואת הרבנית הזקנה שבו מודיעה שהוא מקבל \$200 לחודש ממעות המעמד. לאולי כאן המקום לשאול אותו (שהוא הוא הבקי הגדול בכתב ידה הקשה של הרבנית הזקנה) אם כתוב בה פעמיים באותו קטע שהוא מקבל ממעות המעמד, אם לדעתו התרגום, בהשמטת מלה זו נכונה; אם כתוב בה שהיא הרבנית הנהיגה בליובאוויטש; אם השינוי בתרגום הוא נכון; מה משמעות הדברים שהיא הרבנית המחידה, האם אין בהה עתה הרבנית של ליובאוויטש; ושוב מהיטן קיבלה הרבנית הזקנה את מעות המעמד; יענה עכ"ק אדמו"ר שליט"א קיבל מאנ"ש ונתן לה לכבודה. שוב ישאל אם לדעתו הייתה היא מוסמכת לומר מה יעשה במעות המעמד, זו הייתה זאת הסמכות הבלעדית של עכ"ק אדמו"ר שליט"א. טוב ישאל אם הוא ממשיך לקבל משכורת הצ"ל מהמעמד אחר פטירת הרבנית הזקנה (מאת חדקוב בכל חודש) כבודאי לא יכתיש זאת). לאחר כל השאלות האלו תבא השאלה העיקרית, עם כל זה תשלום חמורת עבודתו בספריה אחר שנת תש"י.

על השאלה האחרונה הוא בודאי יענה "לא ולא, לא עבור העבודה הזאת". אלא מאי, שמא עבור עבודתו עבור הרבנית הזקנה כמזכירה האישי לאחר הש"י. בכתיבת מכתביה ובהנהלת השכונותיה. אך בזה נדון אי"ה בנושא החמישי והאחרון. שוב יש להמשיך לשאול אותו אם גם אחר הש"י המשיך בהשאלת ספרים מהספרייה. יש לצרף גם כאן את הכרטיסים שלו של השאלה והחזרה.

כ"ז נמשך עד לפני חמש שנים לערך, יצא ביקש אותי לקחת על עצמי את ניהול הספרייה. הציג זאת עלי ואל כ"ק אדמו"ר שליט"א (לא תמיד יאנהל שני בעצמי את שני הספריות) השאלה היקריה היא מה היה בדעתו, שי יטל לי עבור עבודתי. הוא יענה זאת אינני יודע דבר לא הצטרף שלי אני רק ראיתי לשמירת הספרייה והספרייה. אך בגל כרונן יודע שהתנסית היתה שהמסורת שאני מקבל מהו ה"מרטון לענייני חיבור". היתה גם עבור עבודתי זאת. וחבוא השאלה איך יכול הטל"ח לט"ל לי עבור עבודתי בספרייה פרטית.

ככל הדברים האלו גם בקשר לעבודתו של וילהלם. שהוא ישנם נכח לעבוד, ועבר בספרייה זה חמש שנים. את המעבורת שלו קיבל ממנון צבורי של חב"ד, אחת הקופות הסייגה ל"אגודת חסידי חב"ד", ולא ממנון הפרטי של בנות רבנו הקודם. (ה) טוב אנו גייעים יכאן לנושא האחרון, והיא שמכותו של הרח"ל לשמש בתור צד"א אוביקטיבי. אפשר אולי להתחיל עם העובדה שבערי גורארי"ל דואג עתה בקשר לרופא עבור הרח"ל ט"ל. אך יש להרחיב את היריעה ולסקור את כל מעמדו של הרח"ל ש"י ויחסו לחב"ד. מתחיל משנת הש"י ואילך. במקום להציג את השאלות אסקור את פני הדברים.

לאחר שהזקין וחלה הרבו לבקרו ולעזור בעדו חסידי חב"ד, מתוך חוקרה והערצה מיוחדת, להיותו מזכירו של הרבי הקודם. במיוחד היה זאת מגד חלמידי הישיבה שהרבו לסייע בעדו בעת היוותו בבית הרפואה. היחס שלו לחב"ד השתנה אז הרבה לטוב.

עובדה שניה יש לי להודיע בזה. ישנם הרבה "סירקומטאענשול עווידננט" שהוא ידע מלקיחת הספרייה ז"י גנרי" מתחיל מחלת שנת תש"ה (אוקטובר 1984) ושתק ולא הודיע את כל זאת במשך קרוב לשנה.

כניאה זאת היתה הטיבה שאגו"ח החליטה לשנות המנעול של הספרייה ולא לתת לך מפתח. עובדה שהרעיה אוחו עד חרפה, בקללות נמרצות נגד אגודת חב"ד. ופעמים רבות חזר אל אמרתו זאת "השנה הנני בן צ"ג, לפי מנהג חב"ד אומר בכל יום בתחילת פרק צ"ד, שכן נאמר "עד מתי רשעים ה' עד מתי רשעים יעלוזו" וכל פעם הנני מכונן בזה נגד הנהלת אגודת חב"ד" וכיוצא בדברים האלה.

השאלה האחרונה והמסכמת: האם ליצעתו יש להסתפק על כך שיפוטו האוביקטיבי? בכל הקשור לנושא זה?

שלום דובער לויך

ב"ה יום וע"ק קוקר כ"ו תשרי
 כבוד הצ"ו ר' נתן שי' לויך

אתמול בערב סיפר לי הר"י שי' קרינסקי שלפי התכנית האחרונה יושאל הרח"ל שי' ע"י כבודו רק במשך שעות אחדות ביום כ"א אהה"צ. ולכן יש להספיק רק עם השאלות שבנושא הראשון שהעליתי במכתבי הקודש. ואבאר הירשיט בזה לענ"ד:

א) לכל הפרטים שבנושאים האחרים יש הידינו מטעין הוכחות ומטפחים, איננו זקוקים בזה לעדותו כלל. הצעתי לשאול אותו בכל – רק לרוחא דמילתא, אך לא כשהזמן דחוק, וכפרט כאשר הוא איננו מצוינין בשיתוף פעולה. מש"כ הנושא הראשון הוא היחיד, שכל הידוע לנו בזה הוא רק עפ"י דבריו שסיפר לי ולצד אנשים מספר פעמים. אם לא תבוא עדותו בזה תחסר מאד.

אמנם הוא אמר בפירושו כמה פעמים שהוא לא מחויב והוא לא יעיד דבר זה. איננו מחויב לספר מה שאמר לו הרבי צא ביחידות בקשר לספרייה. הוא איננו מחויב לעזור לאגו"ח בנושא זה ועוד. הוא אמר לי זאת גם אתמול בעת שיחתנו הארוכה שבשום אופן לא ישיב על כך.

אמנם עדותו זאת נחוצה מטעם הנ"ל, וגם מחמת דרישותיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת ההתעודות ברכיט, שעדות זאת מחויבת להאמר בפני נוטריוס.

לכן יש בזה שני דרכים להכניאו (זה: א) לאחר שהוא יאמר שהוא אינו מחויב להשיב וכיו"ב יאמר טוב כבודו: כיון שאינך רוצה לטפר בפרטיות לכן אשאל השאלה בצורה אחרת. אטור את כל דברי הרבי אליך בנושא זה, כפי שאתה ספרת ללויך, ואותו זשיב לי אם נכונים הדברים. ב) אם גם בזה לא ירצה. אזי יזנה כבודו (אך ד"רעקארד) לעו"ר השני לאמר: "כיון שהרח"ל אינו רוצה להשיב על שאלותינו, אזי אדרוש שכל המעטעמאני שלו וגם האפידיוויזס שלו יבוסלו לחלוסיך. אם אינכם רוצים בזה אזי ישעין בערי גוראריף על רה"ל ביענה על השאלות". הארכתי בכל זה בהור הצעה, כי עתה נראים הדברים שיגיע לידי כך, וכדאי שיהיו הרכיט מחושבים מאש.

ב) בכל מרכיב מכתבי, וגם בעת ביאורי את ניקוקי המתרגם את הצוואה בשנתו דברים כמודד, דושני שהחטתי פרט ניקרי, שאחדל בעזחיל"ח להשלים עתה:

בצוואה פותחת הרבנית שלאחר השירותה ישעין הרח"ל שי' לקבל טכירות ממעוה המעמד 200 לחודש. והדבר אומר דרשני: טכירות זאת היא, לשיחתם שלהם, שבר עבודתה עבור הרבנית הזקנה בניחול חשבונתיה וטכנית ומכתכיה. לאחר פטירתה אינה שייכת עבודה זו וא"כ מה עירוש שימטיך לקבל טכירות עבור עבודתו. מוכח מכאן ענין הטכירות היא העבודה בטכרית, שזה ישעין גם לאחר פטירתה. ונישאלה שוב השאלה, א"כ מהו הקשר למעוה המעמד, שלאחר פטירתה ישארו אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א ויחלקט כהבנתו. שזה מוכח כוונתה שזהו דבר פשוט אצלה, שבכל אופן שיהי'

משפט הספרים – דידן נצח

12

מחויבים המעות לצבורת הספרים לכרא המעות המעמר, גם לאחד השירותה.

שאלתי אבל הרח"ל אם לאחד השירותה המשיך לקבל ממנות המעמר או שירותה. והשיב שנתחלה המשיך לקבל. לאח"כ נודע הדבר ל"ק ארמו"ר שלי"א. וסאל עד"ז אבל מרת חנה גורארי"ל ואזר לה שחטב לני נומו שנוא ממשיך לקבל. ומאו התחיל לקבל מחדש. אך בדיבורים הנ"ל לא הוזכרה הצוואה. ולפי דעת הרח"ל א"א לקרוא לזה שירותה, כיון שזהו לא עבור עבודתו בטויה, ולא "פענסייה".

כ"ז היה מוכן גם לזה שחרגט את הצוואה. מה עשה האיש ההוא. א) הטגוט את הינת (מעמד" ב) שינה בחרגוט "שירותה" ל"רננס". ג) יינה בחרגוט "רעסק" (כאשר ייזי בותבת שהיא רק מנצח בנצח שיש לה הזמנות לומר מה יעשה בספרייה, הטט היא נצח מסופקת בזה, ומה יינה יינסת לה אלא לתנועת חב"ד, ושלכן מגיז לס"ק שירותה ממעות המעמר) וחרגוט "שירותה".

ב) ע"ז קשטתו מצא יצחק ז"ל וילהלם את ה"יקים ול זמרת חכ"ד טגוט חר"ב"ח ואילך (דומני שזו קרוב לאלף ב"יקים). וכן את בנקאי התמכוסות הרומי של הזבורה מננת חר"ב"ר וזילך. זה מננת בנקאי המכונות שלו הוא שטגון גלית מתחלק לחמשת סורים: א) מעות גליטת המכונות מאירופה. ב) מעות המעמר. ג) מעות גליטת כולל חב"ד. ד) גנות גליטת יעזבת חורת אמת. ה) חוצאות גונות של האגודה.

מה טיב ללמוד מכך מוכן מעצמו. מלבד העל"ה שעה יש לברר בדיוק מה העות שיצקה האגודה למעמר כמער השנים חר"ב"ו-ט.

א) ד) הוכרתי לכבורו את השיחה בין הרח"ל ובערי בקטר לשידור עם הרומא וכבודו וטט רכרית שלו מיה בנקסו. סיפר לי אמול הרח"ל בפוטיות מה היו הדברים האלו:

הרח"ל הוא לאחרונה חסר טכלנות ביותר ושקח להתרגו. לפני הנסיעה ל"רעפאזים אשר לבערי זה בוראי יקנה עליו את התקירה ודרישה אחרי מיה לתרגו וזה ישריע בהסרה לסהלך התקירה. לכן ביקש הרח"ל אבל בערי ייבקש מהרומא שלו זיתן לו כרתי הרגיעה ח"ד, טיקת מיר לפני התקירה ודרישה. הרומא ליז הטטית לזה, שאמר שזה יכול לפעול על בריאותו בהכרית אחריט. לכן אמר הרח"ל לבערי, וזהי אמתן התקירה לא נוקלה בראוי כיון שלא המאמא ליז את הסויה מהרומא" וזל כך גליט בערי. אני גינטי יכול לנת חרופות מעצמי רק הנושא יכול לענות ואת.

עד כאן חברי העט הונית. וזליחה על האויבות, שהיא רק ע"ז בקטת כבודו. ולוט הוכער לויך

משפט הספרים – דידן נצח

כ"ה יום ועש"ק פר' נח ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד מר ג' ערי סוסטאק שי'

נקודה אחת, עיקרית לפ"ע, עדיין לא נתבארה כראוי. וקשורה חזק להמשך החקירה ודרישה של בער"ה שהחקיים אי"ב ביום ד' הבא. ורצוני לבאר הפרטים בזה.

הר"ר חיים שי' ליברמן העיד אתכול שכל ה"ליקס" בספריה למטה התחילו לאחר פטירת הרבנית הזקנה, בשנת 1970. חיים ברוך שי' הלבדשטס מנהל כל עניני חיקון ב-700 משנת תשכ"ז ואילך. ובקשר לספריה היו בזה שלש שלבים:

(א) מיד בתחלת העבודה היו כמה בעיות ב"סוואר סיסטעם", שהוא חיקון מיד, הסיק לעשות זאת עוד בחיי הרבנית הזקנה.

(ב) החלונות של הספריה הם מתחת לגובה הארץ, ומיד לאחר פטירת הרבנית הזקנה היו שם קלוקלים והחיל ליזול הרבה מים מהגשמים דרך חלונות אלו. ניסו לעשות חיקונים קטנים ולא עזר. כעבור שנה לערך עשה חיים ברוך רצפה חדשה מצמענט בחצר שמסביב ל-770. סתם את כל החלונות בצמעמענט. השאיר רק צנורות מיוחדים מעוגלים, שיכנס דרכם אויר לספריה.

עדיין הוזקקה הספריה לעבודה רבה מפנימים. שהיך בה אלפים רבים של ספרים בהיבות בלתי מסודרות. כך הי' עוד מימי הרבי הקודם (לפני 1950). בפרט לאחר שהיו הליק"ס בספריה החרבה העיפוש. הר"ר חיים ליברמן פנה בזה, כדבריו, להרב חדקוב. הציע לרבי שליט"א שירשה לי לקחת גם את הספריה הזאת על שכמי והרבי לא ארשט לי. כידוע כל הפרטים בזה. עד שהצעתי את וילהלם שי' שחיים ברוך לקח אותו לעבוד בספריה. וה"ר מיט ליברמן אשר אתמול ש"יגת וילהלם עשה בספריה עבודה מאד מאד טובה. אפשר כעת להכנס לספריה ולמצוא ספרים. נקי ויפה כעת בספריה.

שבין וגט פשוט שלא הייתה כל אפשרות ש%דרו של הרבי יסלם באופן רשמי עבור עבודת הספרן החדש. ומובן בטעות גם ההצעה מהגד' השני לא הייתה בלב נכון, סמך ביום שהספרד היה מכניס ספרן חדש בספריה, היה מתחיל באופן טבעי מיד המשפט הזה שאנו עומדים בו. שבדאי לא היה הצד השני מרשה שמשרדו של הרבי שליט"א צנחל באופן רשמי את הספריה. לכן סודר באופן חלק יותר, שהתשלומים לספרן החדש, ועבור 150 ארונות חדשים שנבנו בספריה והתמלאו בספרים, הכל בא מקופה מיוחדת בשם "בדק הבית", שמסנה באים כל הוצאות חיקון 770. כמו הבנין עצמו כך גם הקופה שייכת לאגודת חב"ד בארה"ב. ומסנה באו כל הוצאות התשלומי הספרן החדש. את כל זאת מצאתי לנחוץ להבהיר. כהכתי זה עתה מכתב גם לעו"ד לויין. ואני מצרף בזה גם צילום מהמכתב הזה.

בכבוד שלום דובער לויין

משפט הספרים – דידן נצח

ב"ה יום ועש"ק נח ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד מר נחן שי' לויין

בבקשתו מצו"ב כמה מברקים מקיץ הרפ"ט בהם מפורש שהכסף להוצאות הנסיעה לארה"ב באה מאת אגו"ח בארה"ב. בראשונה מודיע פייגיין את זמני הנסיעות ומבקש את ההוצאות. בשניה כותב רבנו מחל אביב שחסרים לו אלפיים דולר להוצאות- הנסיעה שישלחו מיד.

העובדה שהנסיעה השניה (בשנת ת"ש) מווארשא הכבושה, גם היא באה ממעות ששלחה אגו"ח בארה"ב כבר הבאתי בקונטרס שהכנתי עמו¹¹⁰ כך גם הוצאות הנסיעה מרוסיה להיגא שולמץ בעיקר ע"י אגו"ח בארה"ב. אם הרצה אוכיח גה זה במסמכים, אך אז אין לדבר סוף.

המחאה שלי

כבוד

עיקר רצוני במכתבי זה הוא להתעכב על הויכוח שהיה שהמול/עם הרח"ל שי' בקשר לפירוש אגרת רבנו בגרמנית, שתורגמה לעברית בחלק י"ב. הבעתי בשעת סעשה את סלידתי מאופן הויכוח מחמת א) רח"ל אינו מסוגל לנהל ויכוח מחמת גילו הגבוה וחולשתו, הוא מחרגז מיד ומחחיל לצעוק בלי המשך דברים וזה פועל על בריאותו ומחליש אותו. ב) לא ראיתי בזה כל חועלה, שהייתי בשוח בלי שום ספק וספק ספיקא, שלא יחזור בו מהפירוש שנתן לאגרת, בשעת הויכוח, רק יוסיף לחזק את פירושו הוא, בכל מיני טענות שונות ומשונות, בצעקות וצווחות. ואיזה טובה כבר יכולה להגיע לזה אלינו?

אך מה שעבר עבר. מה שאני רוצה להוסיף במכתבי זה הוא, שגם חוכן ההוכחות שהפירושים שהביא כבודו בזה לא נראו לי. וזה נוגע גם להבא, לדעת איך לפרש נכון את המכתב הזה:

מכוכן דברייך היה נראה רצונך לומר שהמכתב מעולם לא נשלח, שהרי נאמר בו להוריד את כל החותמות הישנות על החיבות, ולפועל לא הורדו. נכון אמנם טענין זה אמרתי לכבודו בי"א תשרי. אך מיד חזרתי בי, שהרי מכתב זה נכתב בפברואר 7, ובו מספר על מכתב מאושר מהשגרירו וע"י נוסריוס בינואר 31. א"כ אין שום ספק בדבר שב31 ינואר אמנם כתב ואישר שהספריה היא שלו ורכושו.

איני זוכר אם בארתי זאת אח"כ לכבודו בע"פ, אך כתבתי ע"ז אאאאאא בקצרה במכתבי אליך מערב חה"ס (בקונטרס שלי אאא ע' 14) איך שמכאן גופא טובה ההיפך טכל פירושו בכל האגרות, שנאמר שהספריה שייכת לאגו"ח בארה"ב כדי שהגרמנים יסכימו להוציא את הספריה מווארשא. אדרתא ואדקבה, לממשלה הגרמנית אמרו שהספריה היא של אזרח לסבי. אישרו זאת ע"י נוסריוס וע"י השגרירות הגרמנית, נציג השגרירות הלסבית ברלין אישר זאת על שמו. כך שלבבי הממשלה הגרמנית היה מאושר הדבר שאין לזה כל קשר לאגו"ח בארה"ב. עד כדי כך הגיעו הדברים, שחשבו להוריד את כל החותמות של אגו"ח מהחיבות, כדי שהממשלה הגרמנית לא

משפט הספרים – דידן נצח

תבחין כלל שיש לזה אזה קשר לאגו"ח בארה"ב.

כיון שכך, א"כ מי הם אלו שאמרו שהם שהספריה שייכת לאגו"ח בארה"ב? זאת היא ממשלת ארה"ב, ושגרירות ארה"ב, בווארשא, שלהם אמרו שהיא שייכת לאגו"ח בארה"ב, ואשר ע"כ חובתם היא לעשות ככלתם להביא את הספריה למקומה הראוי – ארה"ב. ממשלת ארה"ב היא זאת שהשתלה בהנאת הספריה לארה"ב בתור ספרייתה של אגו"ח, ובתור ספרייה כזאת אמנם באה לארה"ב. בתור ספרייה כזאת לא שילמו עליה כל מס. ובתור ספרייה כזאת חישאר. וכדי לאשר זאת באופן רשמי כתב זאת רכנו באופן רשמי לסטיס דיפארטמענט באטרו חה"ח מלייקוואוד.

כדי לשלול פירוש כעין זה, פירש הרח"ל ש"י את המכתב הגרמנית כדברים האלה: באותה עת חשבו, כיון שהרבי כבר קיבל ויזה לארה"ב לכן יכול להודיע שהספריה היא שלו, שהרי גם הוא כעת הולך להיות אזרח ארה"ב ולא אזרח לטבי.

ביאור זה חסר כל תוכן. במכתב המאשר מינואר 31, לא מזכיר כלל את נסיעתו לארה"ב. הוא מדגיש רק את עובדת היותו אזרח לטבי וא היות הספריה רכשו. רק זאת כתב ואישר לממשלה הגרמנית בכמה אופנים, לדי שהיא תסכים להושיא את הספריה מווארשא לריגא. כך שברור ונעלה מכל ספק, שכל האמירה שהספריה אצו שייכת לאגו"ח בארה"ב, לא היתה אלא לממשלה האמריקאית ולא לממשלה הגרמנית; שלהם לא אמרו רק ואלא שהספריה שייכת לאזרח לטבי, שאינו חושב כלל על ארה"ב ועל נסיעה אליה.

כיון שכך נפל כל מבנין של הרח"ל ש"י לבידא עמיקחא. הספריה אמנם שייכת באמת לאגו"ח בארה"ב והכל שריר וקיים.

שלום דובער לויין

* * *

ב"ה יום ב' י"א כסלו ה'תשמ"ו

ברצוני להוסיף בזה עוד פרט, שלא ראיתי את חשיבותו עד עתה, והחלטתי אכעת לצרפו:

והוא בקשר למה שמבואר במכתבי ת"ש דזייקאטאן בהיותו באטוואצק בקיץ הרצ"ש השאיל את הכתבים לרכנו. ויש להסביר זאת באותיות ממשיות.

עובדה היא שכבר בחורף תרצ"ט התחילו התוכניות של רכנו להגר מאירופה לארה"ב, וכבר אז שלח המזכיר הר"י פייגיין למנהל אגודת חב"ד הר"י דזייקאטאן שני מכתבים להתחיל בסידור הניירות. מצו"ב גילוש שני המכתבים.

עובדה היא שבטעם ביקור הר"י דזייקאטאן באטוואצק (ימים ספורים לפני החלת הטלחמה) דיבר אהו בזה רכנו בארוכה.

עובדה היא שבטעם שהרבי ומזכיריו ובני ביתו מהגרים מאירופה לארה"ב עובר אז המרכז על תנועת חב"ד מאירופה לארה"ב.

עובדה היא שבארמ"ב תנועת חב"ד מאורגנת במס "אגודת חסידי חב"ד" שהוא מס הארגון של התנועה.

ברור שכל זה וכאשר עובר המרכז על התנועה מאירופה לארה"ב עובר אז כל הרכוש הכללי של התנועה מתנועת חב"ד מאירופה לארגון אגודת חסידי חב"ד בארה"ב. כך יוצא לנו שבטעם ביקור הר"י דזייקאטאן באטוואצק עברה הספריה והכתבים לרשות אגו"ח, ומצד הספריה היא מהאלה מאגו"ח אל הרבי.

שלום דובער לויין

משפט הספרים – דיון נצח

The list of books found by Attorney Hecht, and recently submitted to the court by defendant Barry Gurary, contain four thousand nine hundred forty books*, is approximately only 10% of the total amount of books in the library of Agudas Chassidei Chabad.

Sometime during the 1950's, Chaim Lieberman composed a list of almost all of the Rabbinical books in the library, which total approximately twenty five thousand books. Attached herewith are several parts of that list, which total close to twenty thousand books, this is in addition to the four thousand nine hundred forty books listed on the list found by Attorney Hecht.

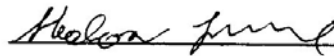
In addition to the above twenty five thousand Rabbinical books, the library also contains approximately another twenty five thousand non-Rabbinical, Judaica and Hebraica books. It would seem that of these twenty five thousand books Lieberman did not compose a list.

According to this, the list found by Attorney Hecht contains approximately only 20% of the Rabbinical books, which comprise approximately only 10% of the total amount of books in the library.

In order to make certain that the list found by Attorney Hecht is a very small part of the total amount of books in the library, I have compared the list of the books stolen by Gurary and submitted to the court, to the list which was discovered by Attorney Hecht, and these are the results:

In the list of books taken by Gurary and submitted to court, there are 456** books, of those only 117 exist on the list found by Attorney Hecht.

Attached herewith is a detailed list of all of the above.

Rabbi Sholom B. Levine
November 14, 1985

---

*) This is the amount of entries in the above list, which is also the approximate amount of volumes in that list. Every

title which includes two or more volumes, was also listed by two or more entries in the Lieberman list. This is the general rule in this list. There are entries, however, on which Lieberman noted that they include two or more volumes. In some instances he noted that the entry includes two or more parts, not indicating, however, if they are in one volume or more. In many instances, it appears that Lieberman used one entry for a title which seemingly contained two or more volumes, not indicating the number of volumes at all.

On the other hand, there appears to be many books that are bound together in one volume with other books. Although they are listed in two or more entries, there is no mention, however, that they are bound in one volume.

It is, therefore, impossible to establish a definitive number of volumes included in this list. What can be assumed is that the number of volumes is more, or less, the same amount as the entries.

The same inconsistencies exist in the lists I will mention later (in the next footnote), which were composed by Gurary (this I discovered when I went to check the list against the books which were placed in storage by the court).

It is, therefore, impossible to establish a definitive total of volumes in these lists. What can be assumed is that the number of volumes is more, or less, the same amount as the entries.

***) 226 are in the computer list which is exhibited in Gurary's deposition, interspersed between number 1 through 536.

17 are in the list submitted to the court, as stored in the safe deposit vaults of two banks.

104 sold by Gurary, according to the lists he submitted to court.

56 appear on the photocopies of the title pages submitted by Gurary to the court, but do not appear on any list. These 56 are interspersed between number 601 through 740.

Hereby submitted is a listing of those books.

53 books and calendars do not appear on Gurary's lists, or on the photocopies of titles submitted by him. The list does make mention, however, of an additional carton of calendars, which I counted when I checked the lists against the books placed in storage.

משפט הספרים – דידן נצח

ב"ה י"ד כסלו ה'תשמ"ו

כ"ק אדמו"ר שליח"א

יש כמה פרטים ~~שהענין~~ ^{הענין} עד עתה מלכותבם. אני בראה לי ישנחוץ הענין שאפרש
סיחתיו:

(א) זה ארבעה חדשים אכמעט כל עסקי, ביום ובלילה, הוא בנושא זה, להכין מטמכים, לבנות בנין מוצק עבור המשפט ולהכין ולבאר כל זאת אל העורכי דין. כמעט יום יום עומדים ~~עם~~ העו"ד בקשר אחי בנוגע לכל הנ"ל.

(ב) לפי כל הבנין שבניתי אומרים כל העו"ד שלנו אשר ברור הוא כשמש שנמצא כמשפט נצחון גמור.

(ג) פרטים רבים שנכנה עליהם הבנין ביררתי בעקיפתין בשיחותי הרבות עם הרח"ל זי"ע. על רוב השיחות דנהי כשעתו עם העו"ד ועפ"י דיונים אלה יצעתי מה עוד עלי לברר אצלו.

(ד) יחד אחי עובד בכ"ו מאחורי הקלעים הרח"ה ר' יצחק וילהלם, ביחד עברנו במשך תקופה זו על עשרות אלפי מטמכים, טמחוס ביררנו מאות אחדים, שעליהם נכנה כל הבנין הזה.

(ה) כל הפרטים האלה ברורים אצלי כשמהלך. ע"פ החלטת העו"ד נצחתי להכין שלשה "מופחים" זיעידו לשוכתינו במשפט. ואני אהיה ~~ה"מופחה"~~ הטעם חב"ד להוכיח את כל הבנין הזה בבית המשפט.

(ו) אני מרגיש את חולאתי בקשר לרח"ל זי"ע. נזהרתי ולא ינצל זום מלה מדברי אתו שלא לשוכתינו. כשהיה צורך ידברו או ינהגו אתו קשות, טדרחי מאחרים יעשו זאת.

(ז) בקשר לבתי"י העדתי עליהם הדגתי בפירוט שאינני יודע מה היה לפני עבודתי. אני יודע רק זמבין המכילאך אמצוין בהוספות לכו"ח הצ"צ הם מאוסף בתי"י של כ"ק אדמו"ר סוהרני"צ נ"ע, נמצאים עתה בספריה המרכז. עתה היקנתי שהוא רק ביבל אוד ונטאר עתה בספריה המרכז. והודעתי בעתו בפירוט שאינני יודע איך הגיע לכאן, רק אני טטער ונטאר מעת עדיכה כו"ח הצ"צ.

(ח) לפי כל הבנין שבנינו, אין כל קשר מזה לכל המשפט, טהרי הוכחנו ונוכיח טמאז ומקדם היתה הספריה מטמכת כספריה אגו"ח. הרח"ל זי"ע היה הספרן מטעם אגו"ח. קיבל עבור טמענה המעמר העלום חדשי (יהד עם עבודתו עבור הרבניה הזקנה). אחריו הספרן דוא וילהלם ומקבל העלום ממחלקת "בדק הבית" של אגו"ח. הלברטס העיד בארוכה טל עבודתו לנהל את הבנין ואת הספריה היא מטעם אגו"ח. ולכן פשוט טכאשר מחזירים כח"י ל"אוסף" זאליו זי"ע, אין כל קשר מזה לטענה המופרכת, כאילו היא הכוח פרטי.

כ"ז מצאתי לנחוץ להבהיר. ועוד יש אלפי פרטים בפרשה שאינני מפרש כאן, וסוחחתי עליהם בפרטיות עם העו"ד וה"מופחים" הנ"ל וזם וילהם הנ"ל. לום דובער לויך

משפט הספרים – דידן נצח

ג"ה אור ליום ועש"ק וישלח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יש בני פרטים שהריני מרגיש הכרח לבאר ולהבהיר:

א) לפי התוכנית, במנך המוצע אדרג לבאר את מכתב כ"ק אדמו"ר טוהריני"צ נ"ע אל פרופ' מארקס.

ב) לפי התוכנית הראשונה חשב ג'ייקאס כי לבאר, לפני התורה של חב"ד "ביסול היט" אי צטר לומר "המעמד" והספרים הם הכושר הפרטי של הרבני, אך ביום ג' בערב נפגשתי אהו לסיחה של טעמיים, להבינו לקראת עדותו. ביארתי לו את כל האמור במכתבי אלאאאא אמוצ"ק פר" לולדות המצו"ב, ע"ד המעמד. ואת הוונן האמור כזה יבאר ע"פ התורה של ביסול היט. כך גם את החלטתו של כ"ק אדמו"ר טוהריני"צ נ"ע לקחת מכתב המעמד לקניית טעמים לטפריה ליובאוויטש – ע"פ התורה הנ"ל.

ט"ז נחוצ (בין בעדותו של ג'ייקאס ובין בזו של פויזנר וטאחאס), כדי טיהרו הענינים האלו מכוזרים, לא רק מבחינה הסמכים, אלא גם מבחינה מדעית פילוסופית.

כ"ז ראיתי לבאר כדי שלא תיראה כתזיהה.

שלום דובער לויך

* * *

יום ועש"ק וישלח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

אקצר הפעם, במקום שיש להאריך:

מפורש במודעה המצו"ב, ובעוד רבוה כיו"ב, שכל השולחים ספרים הם שולחים אותם ל"ספריה ליובאוויטש" מבלי להזכיר את האדמו"ר מליובאוויטש. ברור שכוונתם היתה עבור הספריה ושוב לא יוכל האדמו"ר לקחת אותם לעצמו. הכתובת של משלוח הספרים הוא "ביבליותיקה ליובאוויטש" ולא להאדמו"ר מליובאוויטש". מפורש בנדר המכתבים "רבאי שניאורסאנ"ס לייברערי אף ליובאוויטש". התיבות "אף ליובאוויטש" נמכרים בכירור להספריה ולא לאדמו"ר. ועוד כהנה ערות רבות זמקס מוכח בכירור מאז הר"ח ואילך היתה זו ספריה צבורית של ליובאוויטש. בינת ה" רק התנה פרט אחד, גמקום ליובאוויטש בכלל, היתה הספריה איכות ל"אגו"ה", כיון עתה עוברים לארה"ב שגם הם הארגון של הנועה ליובאוויטש היא "אגודה חב"ד". וע"ז קאי ה"אמרה"י שנוצרת כו"כ פעמים במכתבים, היינו שמעתה הוא בשינוי הגט ולא בשינוי הבעלות.

ב) כ"ז בנוסף לכל הניירות הרשמיים בטעמים דיפארטמענט טוייכת לאגודת חב"ד, והאחרון, שנמצא אמול, (ועברו ע"ז בט שלטום והיום למצוא שאר הניירות השייכות לזה) שכתור טפריה צבורית דרגו עבור הספריה בטנה תל"י (גם לאחר ההסתלקות) מטפרים שנקלחו בחזרה מהגרמנים, ונתחלקו בין הספריות בארה"ב. ויתירה מזו, שבנהנאים המזורים בניירות המצו"ב מפורש שיש איטור ותנאי שלא למכור הספרים האלה בטום אופן. א

כך יש עוד טעיפית רבים להוכיח את טל זאה, והפעם אקצר בהכרח.

שלום דובער לויך

ב"ה בוצע"ק פר' ונמלח

כ"ק אדמן"ר שליט"א

נתבקשתי, ע"י כמה מהעוסקים בנושא הספרים, לסקור לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א את היסודות שעליהם נבנה בנין ההוכחות לבעלות אגו"ח על הספריה. וכבר באמצע השבוע שעבר בקשני לעשות זאת העו"ד מר טעסטאק שי', צא אלא שלא אסתייע מילתא עד עתה. אשתדל לעשות זאת כעת בעזהי"ה, עכ"פ סקירה כללית:

(א) לכל אורך תולדותיה של הספריה, בכל מסמך מכל תקופה שנזכרת בו הספריה רואים בעליל שהיא ספריה כללית של תנועת חב"ד, ומיום בואה לארה"ב – רכוש של אגודת חב"ד בארה"ב.

(ב) תחלת בנית הספריה התחילה ברוסיה, בתקופה שאסורה היתה לקהילה הדתית להיות לה שום רכוש כספי. ברור שבאותה שעת לא היתה אפשרות לרשום את הספריה כרכוש של תנועת חב"ד שאז היתה הממשלה מחרימה אותה מיד.

(ג) מיד לאתר צאת רבנו מרוסיה, בבוא אליו מזכירו והספרן הרח"ל שי' ביאר לו בפרטיות את תוכניה בנית הספריה, עתשמש לחוקרים, ואשר לכן יש לרכוש לספריה גם ספרים שאינם רבניים ואפי' ספרי חול וספרים נגד הדת.

(ד) מיד באותה שעה, בהתיסד הספריה בריגא, הדפיסו לה ניר מכתבים מיוחדים, שהכנתה בה היא אצאאאאאאאאאא "אוסף ספרים וכתבי-יד ליובאוויטש", בשורה שבאה אמנם נאמר "ל כ"ק אדמו"ר שליט"א" היינו שהוא המאסף והמייסד, כלו כל מוסדות חב"ד שהם של הרבי, אך עמה של הספריה כבר מראה שהיא ספריה של "ליובאוויטש".

(ה) באותם ניר המכתבים והגלויות יש כתובה למטלות ספרים "ביבליוחיקה ליובאוויטש ריגא לטביא", בלי הזכרת שם הרבי כלל.

(ו) הרבי הורבא וביקש מכל המו"ל והמחברים לשלוח ספרים ל"ספריה ליובאוויטש" ובשם הספריה הוא מודה לשולחים. אם אמנם היה המ"לוח אליו, מה טעם יש לדברים שהרבי יצוה להודות בשם הספריה.

באותה מודעה, יצוה הרבי להדפיס בהפרדס ועוד, לא נזכר שם הרבי כלל, בנוסח שיצא מפל הרבי והנדפס באגרות קודש, אך בנוסח הנדפס לפועל בהפרדס נכתב "הביבליוחיקה ליובאוויטש של כ"ק אדמו"ר ... ליובאוויטש". ושוב גם כאן הכתובה היא ביבליוחיקה ליובאוויטש, מבלי להזכיר את שם הרבי כלל.

(ז) גם כשהרבי עצמו כתב מכתבים בקשר לספריה כתב על ניר המכתבים של הספריה, ולא על ניר המכתבים הפרטי שלו.

(ח) גם כאשר הספרן הרח"ל שי' כתב מכתבי בקשה לשלוח ספרים לספריה הרי הוא פונה "בשם בית אסף הספרים וכתב-יד ליובאוויטש" וחותם "מנהל בית אסף הספרים וכתבי-יד ליובאוויטש", מבלי להזכיר (לפעמים) לגמרי את שם הרבי. כאשר אמנם שלח הלה את הספר שנתבקש בחור תשורה לספריה, בודאי לא היתה

כוונתו לרבי, ושוב לא ינכל הרבי לקחת אוהו בחור רכוש פרטי.

ט) גם כאשר הרבי בעצמו מבקש שישלחו לו ספרים ואינו מפרש שהכוונה היא בשביל ספרית ליובאוויטש, ה"ה כותב סיבת דרישה זו "היודעים ומכבדים שם אא ליובאוויטש והם יואילו לכבדני במתנה טובה של ספרים". בודאי יהיה מוזר מאד לבאר את הדברים אילו היתה הכוונה למתנה פרטית, משל למה הדבר דומה שנשיא ארה"ב יפרסם כרוז, כל מי שמוקיר את החופש שבארה"ב מתבקש בשל כך לשלוח לי מתנה פרטית. בודאי לא יהיה הוגן דבר זה. מכאן מוכח שגם כאשר כותב "לכבדני" במתנה הכוונה היא למתנה עבור ספרית ליובאוויטש.

י) כ"ז היה בתקופת אירופה, ששם לא היתה מאורגנת "אגודת חב"ד", וכל הספריה היתה רכוש של תנועת חב"ד בכלל. אמנם בהגיע מרכז התנועה לארה"ב, ששם שם הארגון הרשמי הוא "אגודת חב"ד", מכאן עובר כל הרכוש של תנועת חב"ד לרשותה של ארגון התנועה "אגודת חב"ד".

יא) לא רק משנת ת"ש ואילך, אלא כבר בשנים תרצ"ו-ח התחיל דבנו ברישום רכוש חב"ד ע"ש ארגון אגו"ח בארה"ב, כך היה בנוגע לבניין הישיבה ובענין עבור הרבי באטוואצק שהקניה היתה, או הוצרכה להיות, ע"ש ארגון אגו"ח בארה"ב, והטעם ע"ז כתב המזכיר הר"י פייגיין במכתבים רבים להר"י דזייקאבסאן, כיון שבעלות התנועה באירופה של הימים ההם לא היה בטוח, היה פחד תמידי של החרמה הרכוש ע"י הממשלה. לכן הוחלט לרכוש את הרכוש ע"ש ארגון אגו"ח בארה"ב. לטעם זה נתקשה אגו"ח בארה"ב להוסיף סעיף מיוחד בה"צ "ארטער" שלהם, שביכלתם לקנות נכסי דלא נידיי מחוץ לארה"ב.

יב) גם את החשומים של המזכירים התחילו לשלם באופן שיר ע"י אגו"ח בארה"ב, שע"ז יהיו רשומים המזכירים כעובדים בטעם אגו"ח בארה"ב.

יג) באותה שעה עדיין לא עבר כל הרכוש של תנועת חב"ד באירופה לידי אבגון אגו"ח בארה"ב, רק אלו שנתפרש בהם בפירוש. אמנם בשעה שבאה החלטת להגר מאירופה לארה"ב את כל המרכז של חב"ד, הרבי ובני ביתו ומזכיריו והישיבה אא ועוד, אשי ממילא עובר גם כל הרכוש של תנועת חב"ד באירופה לידי הארגון אגו"ח בארה"ב, ואין זה שינוי בעלים אלא שינוי הסם.

החלטה זוא החקבלה אצל רבנו בחורף תרצ"ט. על כך כותב בכודיות המזכיר הר"י פייגיין להר"ש לויטין ולהר"י דזייקאבסאן. לא היתה אז עדיין החלטה סופית, אלא החלטה לסדר את הניירות כדי שיהיו מוכנים לעת הצורך. ההחלטה הסופית היתה בעת ביקור הר"י דזייקאבסאן באטוואצק בתחלת אלול תרצ"ט. אז ביחידות דיבר אתו בזה הרבי בארוכה ואמר לו לסדר את הניירות צבמשך חצי שנה יעבור עם ב"ב המזכירים וחלק מהישיבה ועוד לארה"ב.

כך אמנם היה, שמשך חצי שנה נמשכה עריכת הניירות ובשלהי חורף ת"ש הגיעו לארה"ב.

(ד) הסעיף האחרון החבאר בעיקר כדי לבאר בזה את דברי רבנו בהיותו בנוארשא בחגף ח"ט, שאז אמר לשגרירות ארה"ב בנוארשא שאת כתבי-היד השאיל לו הר"י א דזויקאבסאן והרש"ז העכט בהיותם באנטאק. פירוש הדברים לפי האמת הוא שבאותה שעה כבר היתה ההחלטה להגר את מרכז התנועה לארה"ב, מאז שייכת ספרית חב"ד לאגו"ח בארה"ב, והם נמצאים אצלו רק בהשאלה.

טו) לאחר הגיע הרבי לארה"ב הודיע באופן רשמי לממשלה ארה"ב שהספריה שייכת לאגו"ח. מהודעה רשמית זו יש כו"כ מסמכים.

טז) בנוסף לזה, לאחר שום המלחמה כתב הרבי למארקס שישתדל להציל את חלק הספריה שנשאר בפולין, כיון שהיא שייכת לאגו"ח.

יז) אפי' אילו היתה הספריה עד אז שייכת לרבי כרכוש פרטי (שכבר נת"ל בארוכה שאינו כן) מ"מ ע"י אמירה זו, שכודה ששיכת לאגו"ח עי"ז עצמו הקנה אותה לאגו"ח. בקנין אודיחא.

יח) אילו היו אומרים שהרבי רצה שהספריה חישאר כרכוש, ורק כדי להצילה הודיע לממשלה אצא ולעוד אנשים שהיא רכוש של אגו"ח, בטום אופן א"א לומר כך, שהיה נגדם בזה חילול השם, וזוהי פגיעה גדולה בכבודו של הרבי לומר שהוא ינהג בדרך זו. ברור, שאפי' אם זאת היתה עיקר הכוונה באמירה זו כדי להציל את הספריה, הרי באמירה זו עצמה היתה דעתו הקדושה להקנות זאת לאגו"ח. ובדאי שבחתימת ניירות אלו נקנית הספריה לאגו"ח גם מטעם דינא למלכותא, שהרי הממשלה הביאה את הרכוש הזה לאר"ב רק בתור כפריה צבורית.

יט) החלק הזה האחרון של הספריה שנשאר בפולין, לא הצליחו להציל באותה שעה, בשנת תש"ו. אך בשנים שלאח"ז (הס"ט-תשי"א) הביאה ממשלת ארה"ב את הספרים היהודיים שהחרימה אצל הגרמנים, וחילקה אותם בין הספריות הצבוריות היהודיות בארה"ב. גם ספרית ליובאוויטש ביקשה וקיבלה חלק גדול מספרים אלו בתור כפריה צבורית.

כ) אחד מהתנאים של חילוק ספרים אלו היה שאסור למכור את הספרים האלו ומוכר להישאר בספריה הצבורית.

כא) מ"מ היו הוצאות קטנות, שעליהם היתה צריכה הספריה עצמה צריכה לשלם. תשלומים אלו באו מקופת אגו"ח בארה"ב. כפשוט, כיון שהספריה שייכת לאגו"ח.

כב) ל"ז נעשה גם לאחר הסתלקות הרבי, בקיץ תש"י ובשנת תשי"א. בודאי לא נהקללו אז ספרים אלו כדי שיורשי הרבי יהיה להם מה למכור, אלא כדי להגדיל את ספריה ליובאוויטש.

כג) על אחד מהמשלוחים של החברה שהתעסקה בספרים אלו, כותבים, חבילה זו כוללת ספרית שהייתה שייכת לישיבה שלכם, לכן היא נשלחה כעת לספרייהכם. בודאי גם כאן הכוונה לשלוח אותם לספריה ליובאוויטש, שאליה היו שייכים הספרים במקורם, ולא נמסר להיות מעתה כרכוש פרטי של יורשי הרבי.

משפט הספרים – דיון נצח

כד) בשנת תשס"ו לערך, היה דיון אצל העו"ד העכט ע"ד סידור תשלומי המסים של יורשי הרבי, עבור הרכוש שירשו ממנו. היה דיון אם להכליל בזה גם את הספרים שבספרייה. נעשה גם הערכת המחיר של חלק קטן ביותר מהספרייה (כ-5,000 ספרים מחוץ ל-50,000 שבספרייה). לפועל הוחלט שלא להכליל את הספרים בהערכה, כיוון שהספרים שייכים לספרייה א' ואינם ירושה פרטית.

כן העיד העו"ד העכט, וכן מוכח מחוץ הניירות.

כה) משנת תשכ"ח ואילך היה הלבדשטם ממונה על כל עניני הבית (700) כולל התיקונים בספרייה. במשך הזמן מאז ועד עתה עלו כל ההוצאות הקשורים לספרייה ולאח"ז גם הספרן; קרוב ל-\$100,000. אף פרוסה לכל זה לא לקח מיורשי הרבי, שהם אמרו ב"ירוש שכ"ז שייך לספרייה והם אינם אחראים להוצאות. כן העיד הלבדשטם.

* * *

כך הגענו למסקנה, שבמשך כל השנים של קיומה של הספרייה, מאז שנת תרפ"ח ועד עצם היום הזה, היה ברור ומוכח שכל פרט שתמיד יהיה הספרייה רכושה של חנועת חב"ד בכלל ושל ארגון אגודת חב"ד בפרט.

עפ"כ"ז בטוחים העו"ד שי" שאין כל ספק שבסופו של דבר יהיה נצחון גמור לטובהינו, וא"כ אפשר ללכת למשפט עם מארש של נצחון.

שלום דובער לויין

נ.ב.

בכ"ז הזכרתי את נושא הכתבים שעוברים מרבי לרבי ואת נושא מעות המעמד, וע"ז כבר כהבתי בנפרד ביום השישי.

* * *

ב"ה יום א' י"ח כסלו

כבוד העו"ד ר' נתן שי" לויין

אני נולח בזה עוד שלשה מסמכים, שצריך למספר ולטלוח העתק לעו"ד קאגען. אני גם שולח העתק מכתב שכתבתי היום לכ"ק אדמו"ר ז"ל א, שיט בו כמה פרטים שעדיין לא הספקתי עד עתה לשוחח ע"ז אתך, לכן כדאי שתקרא את המכתב (ובמובן לא לשלוח אותו לקאגען).

שלום דובער לויין

משפט הספרים – דידן נצח

ב"ה מוצ"ק זאת הנוכח

ערוכות ועיבודים במעמאר אנדרוט אל הרד"ש שילה

א) המעמאר אנדרוט בניו בעיקרו על סלוח לנודות, הוראות אברהם הוא שהיה זה המוזק והרובה להוציא מנו עליו להביא הראיה. וע"ז הביא בהערה 1 כמה מקורות.

אמנם כמה דברים אחרים באשר היורה הוא המוזק וגם יש לו הזקק כרא קמא, טא"ב בנידון דידן, ומתחילת יורה על הספרים נוסדה מספרים על התנועה ולא מספרים פרטים, כדמוכה בכו"ט אקדובע"ט של הפליניטיף, ואין כאן שום זקק כרא קמא אצל היורה.

גם אינו מוזק, שהרי לכל הדיעות הספרים נמצאה מאז ומתמיד בבנין של אגודת חסדי חב"ד (770). ואפי' באופן של שכירות לא היה הספרים בחזקת הרבי, מספרים באקדובע"ט על העפענדענט, מסכת הרבי לאמו, שהוא משלט שכירות לאגו"ח רק עבור דירתו ולא עבור הספרים, שהיא שייכות לאגו"ח ונמצאה ברשות אגו"ח.

ב) בסוף הפרק 1, מוסוף, אין הדבר גם כשה התנועה הוא כוונת על דקדק וחכד, כמו זה על אגו"ח. וע"ז הביא כמה מקורות. רבפורו האשים, אאאאאאאאאאאא מ"ט בזה אאאאאא מ"ט ח"ו ס"ו רנט ט"ה, המחליל "מי ש"ל גידו מעות והוא טעוק עם הם על דקדק חייב ליתן אותם לדקדק".

ואף בהר"ט"א גם חילק בין זה לבין מי שהקדיש בלשון שמספקים בו, ס"ט בנידון דידן, אפי' אם יש איזה טעם בזה, הוא דומה לדינו של המהבר בעו"ע, ולא לדינו של הר"ט"א.

ג) היסוד הזני הוא המעמד הוא רכושו הפרטי של הרבי, ומסעות אלו קנה הרבי הספרים לעצמו. כבר הודה שילה בעצמו שהמסמכים מוכח שהמזמזם נגבה גם עבור עבודה רבנו הכללית, ובין העובדות הכלליות של המעמד נמנית גם הספרה.

ד) בהערה 2 מביא מעו"ע יו"ד ס"ו רנג ט"ו שמותר קני שלו ומותר הנה ליורשו, ובסיוון המסים את סיום השיעף ט"אם ראו הפרנסים יש אחר שעה ורצו לשנות הרבה בידם, טכזה מוכח שאין הדבר נעשה טעילא של העני והיורשים, ואין כ"ז טיך לנד"ד.

אגא

ה) עוד מוסוף ביסוד זה השני, שבדאי הספרים היא שלו, שלכן קנה הרבי את הספרים, כדי לקיים את מצות קניית ספרים. כנראה לדעה חייב כל אדם מישראל לקנות 50 אלף ספרים; ולפועל קיימו זאת רק אדחיס מישראל.

ו) גם נראה דעה שגם בספרי חול וספרים נגד הדה וספרים כאלו יש עליהם חרם, גם על כל הספרים האלו יש חיוב לקנותם לעצמו. שהרי חצי המספרים הם מהחלק השני הזה.

ז) עוד נראה מדעה, שהיוב זה הוא לבזה ע"ז רוב לעותיו, שהרי כבר הוכח שעבור הספרים מטר רבנו יחד מאר עבור הוצאותיה הפרטיות. וכמוהו בט"ט שהמבזב לא יכבוז יותר מחומט, טזה אמרו בין לגבי דקדק ובין לגבי קניית מצוה, כמבאר רמ"א או"ח סי' תרנ"ו.

ח) היסוד השלישי הוא שלא התקיים קניין הראוי מאה רבנו אל אגו"ח. וכבר נהביר ומתחילה היה הספרים של תנועה חב"ד, ואין צריך לזה שום קניין. רק זאת, שכושר נסע רבנו מאירופה לארה"ב, וגם המרכז של תנועה חב"ד עבר לארה"ב. כיון שבאר"ח"ם שמה של התנועה היא הארגון "אגודת חב"ד", ממילא עוברת הספרה לאגודת חב"ד, ואין צריך ע"ז שום קניין.

ט) אם אמנם צריך היה שום קניין, הרי שקניין אודיהא וקניין אמירתו לגבוה מספירתו להדיוט בודאי התקיימו כאן.

י) וע"ז האריך 7 שקניין באונס או שטר מכרחת אינו קניין. אמנם בנד"ד, אף אם היה צריך קניין ונעשה הקניין הנ"ל בהנה חש"ו, בודאי לא היה בזה שום אונס, שהיה יכול לומר למארקט שהוא טיך אליו ומ"ט אמר שטיך לאגו"ח.

יא) אף אם היה בזה אונס, אמרינן דחליותו וזבין זכיניה, וכאן טכלעט כל הכסף עבור הספרים לספרים וכמעט כל הוצאותיו של רבנו, הפרטיות והכלליות, כולם באו לרבנו ע"י אגו"ח, בודאי לא גרע זה מהליותו וזבין.

יב) אפי' מהליותו ונתן להקדש, יש דיעות דמהני, כמבואר בחשו' מהריט"א סי' רעו.

יג) אפי' במקום אמרינן שמתנה באונס לא הוי מתנה, בד"א בנותן מתנה באיזה קניין שהי'. אמנם בקניין אודיהא, שאם הקניין אינו קניין טעילא דבריו חט טקר, ואמר זאת רק כדי שד"ר מארקט יפעול לטובתו, בזה ודאי לא אמרינן שהמתנה בטלא ושהיו דבריו בטקר ח"ו.

א

* * *

זהו מה שהערה ליפוט ריהטא, טבלי עיון הראוי וטבלי עיון במקורות.

ט"ט הציפי לתוסף עוד הערה שכניה, ואינה קשורה להלטה דוק:

ד"ר יצחק רייבקונד היה ידידו הכי הקרוב ל ליברמן, וידע היטב את הנקטה בספרה. הוא גם הטייל בא"אאאאאאאאאאאאאאאאאאאאאאא לרבי סוריס מהספר ע"י ליברמן כבר בשנת ת"ש. ובודאי ידע על ידו גם מארקט שהספרה, ואין זה אפשר לאמר שהרבי היה אותו שהספרה היה של אגודת חב"ד. (שהנ"ל היה אגרות קודש ח"ב אגרת ד"ח"ב).

סלוח דוכער לויך

משפט הספרים – דידן נצח

ב"ה יום א' זאה הנומה

סבוד העו"ד ר' נתן שלי לויין

יש כמה פרטים בקשר למשפט שלדעתי כדאי שאבארם. לא עו"ד אנכי ולא בן עו"ד אנכי, מ"מ נדרשתי בזה ללא שאלוני, ובודאי יקח את תוכו ואת קליפתו יזרק. ובודאי לא יקפיד על כתיבתי זאה.

מחר כפי הנראה יבא ליברמן להעיד. ואנו רצדנו מוכנים עם כל הנשק שלנו לפסול אותו מכל וכל.

מ"מ האמת אגיד, שעדיין יש לי פחד אחד. מתוך הדבורים שלי אתו לפני אייזה שבועות נראה לי שהוא הולך לאמר הפעם כדברים האלה: "אני אומר רק מה שאני יודע, שבעת כתיבת האגרה לפרופ' מארקס, דברתי עם הרבי מצריכים לכתוב שהוא שייכה לאגודת חב"ד, שרק אז יש לקנות שפרופ' מארקס ישתדל לטובה הפפרייה".

אני בעצמי איני מאמין לו בזה. גם אם אמר משהו כעין זה בודאי היו רק דבריו כזה צריך להרגיז פרט זה, שהוא אמת, ולא שהוא האיע לרבי לעקר. בכל אופן חזי לא ניסר לי מה השיב לו הו"מ.

לאחרי כל זאת יש ללחוט באריות נגד עדותו, שלא להרזונו לומר מאומה בנושא המשפט הזה, ולפסול גם את כל דבריו ב"דעפאדזשן" שלו.

ההחלטה בכ"ז היא כודאי שלכם, מ"מ הרגשתי נחיצות להביע את חות דעתי בזה.

אעבור עתה ברשותך לנושא המשפט הכללי, איך שהוא נראה לעניות דעתי, ואבקש לקרוא זאת באופן בלתי פורמלי, ולא להקפיד אא על כתיבתי.

משפט הספרים – דידן נצח

בימים האחרונים הוזכרה כמה פעמים עובדת היות השופט "אנ פייסנד". אפשר שכן הם הדברים. אך לא כך רואה אני את פני הדברים.

רק לא שהוא פייסנד, אלא שבכל פעם שהדובר בנושא שיש לו איזהו קשר לנושא המשפט, הוא עצמו מבקש להאריך בזה הדיבור. הוא עצמו מוסיף שאלות אצל העדים.

אמנם כאשר מהחילים לדבר בנושאים, שלדעת השופט אין לזה כל קשר לנושא המשפט, היינו שאין דנים בנושאים שהוא צריך לקחת אותם בחשבון בשיפוטו, אזי מאבד הוא את ה"פייסנט" שלו. וגם אני שוהף לו באותה טעה.

איני בקי בחוקי השופטים. מחוכן הדברים נראה לי שאסור לו לומר לעו"ד "שמע נא, בנושא זה לא אדון, ואני מורה להפסיק השאלות בנושא הזה". מ"מ הפעולה הטבעית היא שהוא מאבד את הסבלנות שלו. לא מעניין אותו לשמוע דברים שאיננו צריך לדון בהם.

זה היה תוכן דיבורי אתך אתמול בטלפון, שלדעתי אסור להעמיד כעת עוד עד בנושא ההלכה, שהשופט הביע מספר פעמים את התנגדותו לדידן בנושא זה. זה יעבוד רק שלא לטובתינו.

אני מציע להחיל את יום המחרת בסטייטמנט זה: "במסך סוף הטבע התקדמו עם רב, שעיין במעמארנדום של שילה, והוא מוכן לבוא מחר ולהוכיח שכל דבריו הם בטעות וכשיבוש. מ"מ נתעורר אצלנו טאליה בעצם הענין, כיון שהשופט הביע כמה פעמים את חות דעתו שלא להאריך הדידן בנושא ההלכה, כיון שכוכ"ס הוא לא יפסק כאן ע"י כללי ההלכה. לכן אנו שואלים אצל השופט אם אמנם כדאי שנביא את הרב שיעיד ויבאר את טעויות והשיבושים במעמארנדום, או לעזוב את כל זאת לפי דעת כבוד השופט. וכדבריו כל נעשה."

ברור אצלי מה ההיה השבוחו. וכן ראוי לעשות לעו"ד.

מכאן אעבור גם לנושא הקראס עקזעמנישן. של יום שטי שעבר. רמתי בקצרה ביום שלי את סלידתי שאופן הויכוח באותו יום. אבקש את רשותך לבאר הדברים יותר פריט, ובאופן בלתי פורמלי, טרענקלי ספיקינג:

לטני סיבות היה היום הזה שלא לטובתינו לעו"ד.

א) ביום ה' בדירעקט עקזעמנישן טאל אותו העלערשיין לבאר את המסכתים של השנים לט-חט"ו. העסקאק נתן "אבדז'עקשן" והשופט קיבל, מאותה סיבה שביאתי לעיל. השופט לא היה לו יותר מה לשמוע בנושא הזה מהעד החדש. הוא ביאר זאת פעם אחר פעם. כפרט במכתב האנגלי מדזייקאבטאן לקרעמער באנגליה, ואז אמר השופט שאינו זקוק לעזרתו של פרידמן להבין את המכתב הזה.

פארום למחרת בא העו"ד אלנו, והורה ויאל אותו לפרש את כל המסכתים אאלו. והשופט שהרגז, אומר לו העו"ד אלנו "זי נצו יו אד ען פייסנד, בנט פליז ... " אני טאז מהעד איני יודע כיצד יכול דבר זה לפעול ע"י האיש לטובה.

נכון האשרת לי ביום שלי אמתיות עו"ד אז אבין, ואני מקבל את כל דבריו לטובה, כדברין אעשה מל"נ בלי שום שקשוק. אך דעתי לא השתנתה בזה.

ב) מיד ביום ה' נראה בעליל שפרידמן הטיח את עצמו לעדות - את כראוי וקטה להכניעו. הוא לטר את המסכתים לאשורם ויודע איך לעמוד בתוקף על דבריו. העצה היחידה שהיתה לנו, ועשינו אותה בהצלחה, עללא הרשינו לו לבאר את המסכתים כרצונו, כיון שלא בזה הוא המומחהו שלו וכיון שהשופט לא רצה להאריך יותר הדברים בנושא הזה.

מה נעשה ביום המחרת, בקראס עקזעמנישן הזמינו אותו ונתנו לו את האפשרות הראשונה והיחידה לבאר את כל המסכתים אאלה כרצונו. למורת התנגדותו של השופט. השתדלו להכניעו ולא הצליחו (עכ"פ ברוב הדברים). כך שלפחות ניתנה לו יל דינו ביום השני האפשרות לבאר את דבריו אלו שלא הרשינו לו לעשות ביום החמישי.

אני טוב מבקט שלא להקפיד עלי. ראיתי הכרח להביע את השקפתי על כללות מהלך המשפט, בקשר ל"טקטיקה" שנהיה זקוקים לה בימים הקרובים.

משפט הספרים – דידן נצח

זה עתה דברתי בארוכה עם הרב רלב"ג, הוא עשה רושם טוב מאד עלי, אך ראיתי בעליל, שהוא לא יצליח להטביר את כל הנימוקים שלו בבית המשפט, מחוסר ידיעה ומחוסר יכולה להתמודד בהגבלות הוקי בית המשפט. הוא ישתדל להבאר דברים טובים, העלערשטיין יצעק מיד "נאנרעטפאנסיוו", והוא לא יוכל לקצור את עצמו. הוא ירבה להביא שמות בוטקים, העלערשטיין יצעק "הירטיי", והוא לא יוכל להמנע מלהמשיך להביא שמות פוזקיקט.

אני חושב שזאת היתה סיבה שילה שבחר בכתיבת "מעמארנדרום", סרק באופן כזה אפשר להטביר את כל הסוגיא.

לכן הצעתי גם להרב רלבג לכתוב מעמארנדרום שבו יוכיח את כל טעויותיו ויבוסיו של שילה. הוא הבין אותי והסכים לעשות זאת. אך צמתי לו שאני מציע, והפונק האחרון הוא העו"ד נאט לויין שי."

עוד אחת היא עמדי: צריך להסכונן לאפשרות שאכן יעמוד ליברמן על כנא העדות. וצריך להכין לו שאלות במ לגופו של דבר. והס:

- (א) מי אמר לך לקנות ספרים מהמכון אגו"ח? הרבני?
- (ב) לשם מי קנית הספרים לאחר תל"י? עבור הרבנית הזקנה? האם היא יכולה לעיין בספר? האם עתה זאת פעם בחייה? האם ירדה פעם בחייה לראות ספר בספרייה? האם אין זה מוכיח קניית זאת עבור ספרייה צבורית?
- (ג) מדוע שרצית להחסיק לעבוד הלכת לחדקוב שפמצא מישהו שיעבוד בספרייה? האם העכב שהוא מחויב לטפח מסכורת למישהו שיעבוד בספרייה של מרת גוראריץ? האם אין זה מראה גב לרעתך היתה זאת ספרייה צבורית?
- מדוע טענתם ספר מ"אובער שלאוד" נחתה הסתר להלברטס, יראה לאנשים מדוע צריך תיקונים בספרייה, כדי יונדבו לזה כסף; האם לדעתך היו האנשים מחוייבים לטפח סוף תיקונים של הספרייה של מרת גוראריץ? האם אין זה מראה גב לרעתך הספרייה היא צבורית?

שלום דובער לויין

* * *

LAW OFFICES

MILLER, CASSIDY, LARROCA & LEWIN
2555 M STREET, N.W. SUITE 500
WASHINGTON, D. C. 20037

COURTNEY A. EVANS
OF COUNSEL

WILLIAM W. GREENHALG
OF COUNSEL

TELEPHONE
(202) 293-6400

TELECOPIER
(202) 293-1827

TELEX
89-2343

February 27, 1986

HERBERT J. MILLER, JR.
JOHN JOSEPH CASSIDY
RAYMOND G. LARROCA
NATHAN LEWIN
JOHN M. FEDDERS
MARTIN D. MINSKER
WILLIAM H. JEFFRESS, JR.
R. STAN MORTENSON
THOMAS B. CARR
JAMIE S. GORELICK
JAMES E. ROGAR, III
STEPHEN L. NIGHTINGALE
SETH P. WAXMAN
DAVID G. STEWART
JONATHAN B. SALLEY
RANDALL J. TURK
STEPHEN L. BRAGA
RORY K. LITTLE
MICHAEL J. GERHARDT

Rabbi Shalom Ber Levine
Librarian, Merkos Library
766 Eastern Parkway
Brooklyn, NY 11213

Dear Shalom Ber:

These are the most legible copies we could produce. If they are not satisfactory, we will have to make arrangements to send you the originals.

Best regards,

Seth P. Waxman

SPW/ame

ב"ה יום ד' י"ג טבת ה'תשמ"ז

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לויין

שאלת אצל ר"י שי' קרינסקי מה היתה הסיבה שלא מסרנו אז הדף הזה, גוכתי"ק האגרת למארקס, אל בית המשפט? החשובה היא פשוטה. אתה היתה אמור למסור אתה לאישור בית המשפט, בעת הטעסטימאני של ליברמן. לאח"ז שאלתי אותך מדוע לא מסרת, והשבת: כיון שליברמן עצמו הודה שלא הוא כתב את המכתב למארקס, ושוב לא היה צורך למסרו לבית המשפט.

כל הסיבה שחשבנו אז להוכיח מה"זשורנאל" הוא אש' שלא ליברמן כתב את המכתב למארקס אלא רוטשטיין (רמ"ל). כיון שליברמן הודה בזה בעצמו לא היה צורך להשתמש ב"זשורנאל".

עתה שהם טוענים שא"א לסמוך א' על העתק המזכירות של המכתב. אזי אפשר להוכיח מהזשורנאל שהרבי עצמו כתב את הנוסח ומסרו למינדעל שי' שימסרו לרוטשטיין אש' ע"ה שיכתבו במכונת כתיבה ולאח"ז ישלחו מינדעל אל פרענקל (מו"ל א' מפורסם) שימסור המכתב אל מארקס ובלוך, וישתדל להשפיע עליהם שיחטעסו בזה. לכן הוא שלח את המכתב ע"י פרענקל שי' לו השפעה על מארקס ופרענקל.

עתה אעתיק מהזשורנאל, באם יהיה צורך להשתמש בו:

3445 ידידי מר מינדל שי'

את מכתבי למר מארקס ומר בלאך אש' יחי' אשלח ע"י ידי' ע' הרה"ג פרענקל שי'

3446-7 רמ"ל שי'

להעתיק המכתבים עם שני קאפיעס והעתק אחד לשלוח להרה"ג פריינקל שי'.

* * *

מה שאני כותב לקמן הוא פשוט ואין צורך לפרשו, מ"מ אפרש הדברים, שאולי יהיה לחועלה:

כל מכתבו של העלערשטיין בנוי על פה שהוא רוצה לפרש בדברי השופט שהמכתב למארקס הוא עצמו הקניין שבו מסר הרבי את הספריה לאגו"ח. וע"ז טוען שתי טענות א) כאן לא מדובר על חלק הספריה שנמצא בנ.י. אלא על החלק שנאבד. ב) המכתב לא נשלח למארקס ולכן לה חל על ידו הקניין האמור. אמנם זהו ההיפך מדבריו של השופט בע' 34 "ד'מארקס לעטער איז נאט איטסעלף א טרוסט איסטרומענט, באט איט איז אווידענס אפ' ד'סטרונגעסט סורט". ובלשונו בע' 25 "וויטש טעטס פורט קלירלי אנד אנעמביגורסלי ד'רעלייטשנישפיטוויין ד'בוקס, דייר אונערס, אנד ד'קומיוניטי".

משפט הספרים – דידן נצח

ה"טרוסט אינסטרומענט" הם, כסברי השופט, כל ההודעות הרשמיות אל אגו"ח ואל ממשלת אר"ב במשך השנים תרצ"ט-תש"א. המכתב למארקס * יחד עם היחס אל ~~הסניג~~ לאזרי בואה לארה"ב ויחד עם כל ההוכחות מלפני המלחמה, שהרבי התייחס אליה כאל ספריה העשויה לטובה התנועה, הם הם ההוכחות שהקנין נעשה בכנות ובנאמנות, בלי כוונות סמויות. כיון שכך, מה חוכך ברוב דבריו של העלערשטיין, שהמכתב לא נשלח והספריה באה לארה"ב לפנ"כ?!

הזכרתי את המכתבים שלפני ת"ש, כי בשעה שנפגשנו דברנו בזה, ואמרתי אז שאיני מבין איך השופט סותר את עצמו, שבתחלה כותב שהמודעה בהפרדס מוכיחה שהספריה ~~א~~ היא של חב"ד ולאח"ז כותב ב"דיסקאשן" שזה עצמו אינו מספיק. לאחר העיון הבנתי את תוכן דבריו: את כל המודעות בהפרדס ושאר המסמכים הוא מביא רק להוכיח את כוונתו של הרבי. אך זה אינו מספיק לעשותו קנין. לכן נשאר הספריה באופן רשמי ברשות הרבי. אך לאחר שכתב לאגו"ח ולארה"ב באופן רשמי שהספריה שייכת לאגו"ח, הרי המודעות האלו מספיקות להוכיח שהכוונות של הרבי בעת מסירתו הספריה לאגו"ח הן אמיתיות וכנות. לכן הביא בתחלה את כל המודעות האלו.

אלו הם דבריו של השופט. אך אני כשלעצמי עדיין איני מבין זאת: המחבר המו"ל והרב השולח ספר לרבי אינו יודע כלל שהוא לרבי, אלא כדברי המודעות "עבור ספריית ליובאוויטש". כיון שכך איך אפשר הדבר שבחוקי הטראסט של ארה"ב ישארו הספרים ברשות הרבי? - עכ"פ ~~א~~ אשר יאשר באופן רשמי שזה עובר לרשות אגו"ח.

לכן אני חושב, שאולי גם השופט יסכים, שגם לפני ת"ש לא היתה הספריה נחשבת כרכוש פרטי ממש, אלא כרכוש של תנועה חב"ד. אמנם בחוקים אין כזה דבר של בעלות תנועה בלתי מוגבלת ומאושרת. רק מטעם זה נחשבת כרכוש של הרבי, המנהל את התנועה. ואילו בשנת ת"ש עבר הרכוש לידי הטרוסט שהאגודה המאושרת אגודת חב"ד.

רמז לדברים אלו מצאתי בדברי השופט בע' 3 "פליינטיף האז את ליסט א רייט אף פוזעשן". נשאלה השאלה מה פי' "את ליסט". כיון שברור שאינו רכוש הרבי ויורשיו, אם נאמר שאינו שייך לאגו"ח א"כ למי הוא שייך? ונראה כוונתו בזה שאפשר לומר שהוא נשאר רכוש תנועת חב"ד (ולא נכנס לבעלותה של אגו"ח), כפי שהיה עד שנת ת"ש. מ"מ הולך ומפיק בארוכה, שלפי האמת בודאי נכנס ~~א~~ לרשות אגו"ח - משנת ת"ש ואילך.

שלום דובער לויין

ב"ה יום ה' י"ד טבת ה'תשמ"ז

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לויין

בהמשך למכתב ששלחתי היום בוקר ברצוני להוסיף עוד כמה רעיונות, שהם בודאי לא נחוצים לו ולכמותו. מ"מ לא אסמוך על הסתם ואכתוב את הנראה לי בזה. ובתחלה רק הערה קצרה: בקשר לאפידיוויד שלי, חיים ליברמן אומר במפורש בסרנסקריפט ע' 2005 שהוא נתן לי את הזשורנאל.

מאויבי תחכמי, כשמבינים את כוונותיו של האויב יודעים איך ללחוץ בו. וכי אינו יודע העלערשטיין שכל דבריו אין בהם שום משמעות? ונראה לענ"ד שתחבולה יש בדבר, והיא:

עיקר רצונו להכריח את השופט שיומר שהוא טעה בתאריך בוא הספרים לארה"ב. לאחר תהיה בידו הודעה זו מיד יגיש ערעור לבית המשפט העליון ואזי תהיה עיקר טענתו שגם השופט עצמו הודה שהוא טעה בדברים יסודיים וע"כ יש לבטל את הפסק שלו.

גם בלי הודעת השופט הוא יכול לעשות זאת, ע"י שיוכיח לביהמ"ש העליון שהספרים באו בשנת תש"ב, אך זו תהיה עבודה קשה, שרשופט החדש אדיין אינו בקי א בכל הפרשה, לכן רוצה העלערשטיין לבוא אל השופט החדש עם הודאה מפורשת של השופט שהוא טעה בדבר יסודי.

למה אני כותב כל זאת, כי לדעתי יש להשתדל בכל מהלך המשפט אצ להשטמט מלומר בפירוש שהשופט טעה. בכל המשך הדברים יאמר רק שאין לזה שום קשר לנושא הנידון. והטגנון יהיה "אין שום נפקא מינה אם הספרים באו בת"שב או בתש"ז" וכיו"ב.

כן נראה לענ"ד, ואם טעיתי בכל הנ"ל בודאי חסלה לי על הטרחה שהנני מטריחך בזה.

וכך גם בנושא השני של "האם נשלחה האגרת למארקס". חייבים להיות מוכנים אם אפידיוויד וזשורנאל תש"ו. אך יש להשתדל לא להכנס לכל זאת ולאמר שאין שום נפקא מינה לנידון דידן אם שלח או לאו וע"כ אין שום צורך לדון בנושא הזה. ושוב בקשת סליחה וואס איך דריי דיר א קאפ.

בברכת דידן נצח

שלום דובער לויין

1)

ספר ספרים

HERBERT J. MILLER, JR.
 JOHN JOSEPH CASSIDY
 RAYMOND G. LARROCA
 NATHAN LEWIN
 JOHN M. FEDDERS
 MARTIN D. MINSKER
 WILLIAM H. JEFFRESS, JR.
 R. STAN MORTENSON
 THOMAS S. CARR
 JAMIE S. GORELICK
 JAMES E. ROCAP, III
 STEPHEN L. NIGHTINGALE
 SETH P. WAXMAN
 DAVID O. STEWART
 JONATHAN B. SALLET
 RANDALL J. TURK
 STEPHEN L. BRAGA
 RORY K. LITTLE
 MICHAEL J. GERHARDT
 J. R. CALDWELL, JR.

LAW OFFICES
MILLER, CASSIDY, LARROCA & LEWIN
 2555 M STREET, N. W. SUITE 500
 WASHINGTON, D. C. 20037

COURTNEY A. EVANS
 OF COUNSEL
 WILLIAM W. GREENHALGH
 OF COUNSEL
 TELEPHONE
 (202) 293-6400
 TELECOPIER
 (202) 293-1027

January 19, 1987

FEDERAL EXPRESS

Rabbi Shalom Ber Levine
 Lubavitch Headquarters
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, New York 11213

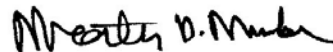
Dear Rabbi Levine:

Enclosed are two originals of your affidavit. Also, enclosed is an exhibit stamp to use in marking the exhibit. Please review the affidavit again, and if it is fully satisfactory to you, do the following:

1. Make two photostatic copies of the original page from the journal. Stamp both copies Exhibit A.
2. Attach one copy to each original affidavit. Then sign and date both originals.
3. Send one of the original affidavits back to me at my office by Federal Express. Retain the other original affidavit in your possession until you hear further from Nat Lewin or I.

I changed the spelling of Rabbi Rodshtein's name after speaking with Rabbi Krinsky. If you desire to make any further changes whatsoever in the affidavit, do not hesitate to call me. Thank you very much for your assistance in this matter.

Sincerely,

Martin D. Minsker

MDM:mlt

Enclosures

משפט הספרים – דידן נצח

לו

ב"ה יום ה' כ"א טבת ה'תשמ"ז

כבוד הע"וד ר' נתן שי' לויין

בקשר לספרים שקנינו חזרה, עבדתי כל היום על סידור וריכוז המסמכים הקשורים לזה, והריני סוקר אותם בזה:

הספרים שנמכרו בארה"ב נקנו ע"י בוגומילסקי. שנמכרו בארה"ק נקנו ע"י וולף. שנמכרו באנגליה נקנו ע"י ווגל. משוויצריה נקנתה ההגדה, ריכוזתי כל החומר השייך לארה"ב אנגליה וצוויצריה וחלק מהשייך לארה"ק. צלומים של כל החומר שסידרתי אביא איה"ה מחר לבית המשפט ואמסור לך. ואתה תחליט אם להגיש את א התביעה עכשיו או לחכות עד שאקבל רשימה מוגמת מארה"ק.

(א) לבוגומילסקי ועל ידו נכתבו 3 צ'עקים: על שמו: 21.871
 לסוחר עדעלים 11.900
 למומחה קצמן 900

מצו"ב גם הניירות שנתנו הסוחרים שהחזירו הסוחרים. אך חסרים ניירות כאלה לכ-1000\$. מצו"ב גם מוני ארדערס שנתן הוא לסוחרים (חלק מהסכום 21.871 הנ"ל שהוא קיבל חזרה)

(ב) לווגל באנגליה נכתבו ~~5 צ'עקים~~ 5 צ'עקים: 32.689
 24.250
 6.500
 29.962
 44.000

מצו"ב גם הניירות של הטוחרים. בשטר המכירה של לונזר יש עוד 2 ספרים במחירים 7.500; 1000 - שאינם שייכים אלינו, ולכן הסכום הכללי הוא רק \$44.000

בשטר אמכירה אחד של הייטנער נכתב 5.500, והוא טעות, שהסכום הכללי שם הוא 6.500, ולכן גם ~~אשר~~ הצ'עק הוא כן. באותו שטר מכירה נכללו בטעות 3 ספרים שאינם שייכים אלינו, במחיר 1.700 וכשהוחזרו ~~אשר~~ הורידו אותם מ-31.100, כרשום באותו עמוד. בכמה מהצ'עקים נוסף סכום קטן להוצאות שהו לו.

(ג) ההגדה 148.312
 (ד) מארה"ק, כבר כתבתי שאינה מושלמת. ומה שיש בינתיים:

כיון שיש עוד משלוחי כספים לוולף, מלבד עגור הספריט, א"א לברר רק עפי"ז את הסכום ששלחו לו עגור הספרים, לכן כאן אני רושם רק את הידוע בלאה: נועם אלימלך, יש צ'עק 18.012
 (ע"פ החשבון צ"ל: 74.100) 64.100

10.250

11.190

423.336
 875

ס"ה

והוצאות הטלפון:

משפט הספרים – דידן נצח

כל הנ"ל נמצאים לפחות 4 ספרים שלא נמצאים בין הספרים שמסר בערי גורארי' אודותם לבית המשפט, והסוחרים מעידים שקנו אותם ממנו, והם:
 חק לישראל קצמן מעיד בפחק המצו"ב שבערי מכר אותו ב-\$800
 אהל מועד; שרש ישי קושטא; תנהומא, שנייבאלג מעיד ברשימה המצו"ב שקנה אותם מבערי גו"א.

באפידיוויוד שכתבתי לפני שנה, ומסרתי אותה אליך, כתבתי בפרטיות אודות הרשימה של הספרים שמסר בערי לבית המשפט, ובפרינט אאוט של הקומפיוטער, שחסרים בו הרבה מספרים. על חלק מהם ענה לי הסיבות שדילג ועל חלק ענה שסתם כך דילג. ועל אלו אני חושש שמא הם ספרים נוספים שמכר ולא מסר אודותם לבית המשפט.

אני שולח לך את זה בפאקס' כדי להוכל לעיין בזה בעה הנסיעהא.
 להתראות
 שלום דובר לויין

* * *

ב"ה יום א' כ"ד שבט ה'תשמ"ז

ידירי יצחק טי'

נא לבדוק את כל הספרים שנקנו שלא בארה"ק נמצאים אצלך!
 הסכום הכולל הוא 69 ספרים ב-66 כרכים.
 ואלו שמות הספרים הידועים לי משטרי המכר (על סדר שט"מ המטומנים אצלי):

הגדה כת"י

חקנות ח"ק

זהר לובלין

46 ברשימות הייטנער המצו"ב

חק לישראל

שערי דורא

נורא תהלות

ביאור על הרמב"ן

תש"ך לידא

הישר

כללי התלמוד

יריעות שלמה

סליחות ויניציה

הגדה אמ"ד

9 ספרים בשט"מ עדליט בלי רשימת שם

1 ספר ע"י קצמן

בתודה שלום בער לויין

משפט הספרים – דידן נצח

ב"ה יום ב' כ"ה שבח ה'השמ"ז

כבוד עורכי הדין ר' נחן שי' לויז' ור' יוסף שי' שעסטאק
הריני מודיע בזה, אשא על פי בדיקות יסודיות, אשר אגודת חסידי הב"ד
קנתה בחזרה כמעט את הספרים מספריית אגו"ח שנמכרו ע"י ב. גורארי',
במשך החודשים יולי וצמבר 1985, עבור סכום הכולל של \$432.744, מלבד שאר
ההוצאות שהיו עבור קניית הספרים, כמו טלפונים נסיעות וכיו"ב.
מצורפים בזה כל החשלומים ונך שטרי המכר השייכים לזה שמצאתי וסדרתי
לפי מספרים. לפי מספרים אלו אתיחס למסמכים המצו"ב.

הסכומים הם:

1	148.512	שטר מכירה ואישור מסמך 1-2, משלוח מסמך 3
2	44.012	שט"מ ואישור מסמך 4-6, משלוח 7-8
3	24.250	שט"מ ואישור 9-10, משלוח 11
4	32.701	שט"מ ואישור 12, משלוח 13-14
5	29.962	שט"מ ואישור 15-16, משלוח 17-18
6	21.871	שט"מ ואישור 19-23, חשלום המתווך 24-26, חשלום למתווך 27
7	11.300	שט"מ ואישור 28, חשלום 29
8	18.012	שט"מ אין, והוא נייעס אלימלך שמכר בסכום זה, חשלום 30-31
9	900	שכר סרסרות לקצמן עבור נועם אלימך הנ"ל - כמפורש בצ'עק 32 - 5%
10	40.000	המשלוח 26-42 (במשלוח האחרון רק \$11.190 עבור הספרים,
11	24.012	כפי שדורש וולף במסמך 41, והשאר \$40.000 לצורך אחר).
12	26.010	שט"מ ואישורים 33-41.
13	<u>11.202</u>	
	432.744	

עחה אבאר הפרטים הדורשים באור:

במכירה 2 הנ"ל, בשט"מ ובאישור לא נחפרשו שמות הספרים והם זהר לובלין
והקנות ח"ק. במסמך 5 רק הספר השלישי הוא מהספרייה.
במכירה 4 יש הפרש של 389 בין סכום המכירה לסכום המשלוח, והוא עבור הוצאות
שהיו בעת החיפוש והקניה.
במכירה 5 נכללו 6 ספרים שלא רשומים בשטרות המכירה שמסר ב. גורארי' לבית
המשפט, ואדון בזה להלן בפרטיות.
6 ספרים אלו נקנו חזרה במכירות 3-4 שלפנ"ז ורשומים במסמכים 10;12, אמנם
כיון שלא נמצאו בשט"מ שלטר ב. גורארי' לבית המשפט הוחלז להחזירם, מספק,
לסוחרים. לכן נרשמו לחוד במסמך 15, כדי להורידם מסכום המכירה 5. לפועל
החזירו רק 3 מספרים אלו, מספק, ולכן הורידו מסכום מכירה 5 רק \$1.700
(במקום \$5.500 שהוא הסכום ששולם עבור כל ה-6 ספרים).

משפט הספרים – דידן נצח

	המכירה א שבמסמך 35 הוחזקו 3 ספרים במחיר \$4.000 (כדלקמן מסמך 37) ונשארו \$6.250.
	במכירה שבמסמך 36 יש טעות בחשבון, שצ"ל הסך הכל 74.100 (תקן לקמן מסמך 37).
	במסמך 37 נוספו הספרים לחם יהודה, מאה ברכות, עמודי/בסכום \$6600 (שלא נכללו בשני שטרות הקודמים) ובצירוף לשני סכומים הנ"ל, הסכום הכללי הוא \$86.950 מהם הוא קיבל 85.500 (כנזכר בשטר זה) ונשאר חייב \$1.450, שאותם דורש וולף במסמך 41, ונכללו בסכום הכללי שם.
	במסמך 37 נרשם על הגליון עוד ספר שנקנה ממנו לאח"ז: תולדות אדם וחוה \$6500 גם נקנה מאתו אח"ז הספרים זהר מנטובה במקור \$5950 (ואין לי מסמך ע"ז). גם הוחזר הספר מאה ברכות (שלא נמצא ברשימות שלנו מהספרים שלקח) במחיר \$3500 ולפי כ"ז יהיה הסכום הכללי של הספרים שנקנו מאת שנייבאלג \$95.900
1.950	עוד נקנו הספרים לחם שמלה, צרי היגון, קול בוכים, במחיר ואין לי שטר מכירה מהם. והם נזכרים במסמך 39, שנקנו לפני אוגוסט 14 (שהו האריך ה"טעלעקופי" של מסמך זה)
2.618	עוד יש לצרף הקניה שבמסמך 38
4.500	והקניה שבמסמך 40
3.350	והקניה שבמסמך 41
108.318	ס"ה של הקניות בארה"ק מאמצע מנ"א השמ"ה עד אמצע מ"ח תשמ"ו
101.188	ואילו הסכום שנשלח (בלי מחיר משלוח המעות) הוא
7.130	וההפרש ביניהם הוא ועל כך דרשתי וחקרתי וכחבתי וטלפנתי ולא העליתי דבר, שאין אצלם חשבונות מפורטים מכל הנ"ל.

***

כל הספרים שקנינו חזרה הם הספרים שהודיע ב. גורארי' לבית המשפט שמכר ומסר אח צילומי שט"מ – מלבד 12 ספרים, שהוא לא הודיע אידותם ואילו הסוחרים טוענים שקנו אותם ממנו. והם:

(1) חק לישראל מודיעים הסוחרים גולדמן וכצמן במסמך 19 שהם קנו אותו ממנו.
(2) במסמך 33 מודיע הרב אשכנזי בשם הסוחר שנייבאלג "תהלה לדוד קושטא, .. לא כופיע ברשימה שחח"י אך הסוחר אומר שמקורו משם".

3-5) במסמך 35 מודיע שנייבאלג על הספרים מנחה בלולה, אהל מועד תנחומות אל שהם מהספרים שקנה אצל ב. גורארי'.

6) במסמך 36 מודיע הנ"ל שקנה מהנ"ל את הספר שרש ישי קושטא (בנוסף לשרש ישי לובלין שבמסמך 35).

7-1) במסמך 15 נזכרים 6 ספרים שמודיע הייסנער שקנה מאחד שקנה מב. גורארי' ואינם נמצאים בשט"מ שמסר הנ"ל ל:יח המשפט. והדבר צריך בירור, אם אמנם הוא מכר 12 ספרים אלו ולא הודיע אודותם לבית המשפט.

אמנם באמת, גם בלי דברי הסוחרים יש להוכיח שב. גורארי' לקח עוד ספרים מהספריה וכבר אותם ולא הודיע אודותם לבית המשפט:

כל הספרים ממוספרים אצלו בקומפיוטר. לקחתי את רשימת הספרים (פרינסטאון מהקומפיוטר) שמונחים בסייף וסטורעדזש ואח רשימת הספרים שהודיע שמכר וחברתי אותם לרשימה אחת. נמצאו בהם הרבה מספרים חסרים.

כאלתי אותו עד"ז והשיב: כל חבילת ספרים חדשה שלקחתי מ-770 התהלתי ממספר עגול (201; 301; 401 וכיו"ב), ולכן נשארו מספרים חסרים (381-400 וכיו"ב). זה נכון, אך יש עוד הרבה מספרים חסרים שאין להם קשר למספרים עגולים, והריני מונה אותם: 99; 116; 118; 119; 130; 138; 139; 334; 337; 341; 343; 345; 349; 353; 354; 366-369; 411; 450; ואינני רואה שום סיבה הגיונית למספרים אלו שחסרים, אא"כ נאמר שהוא מכר אותם ולא הודיע לבית המשפט, שהם 19 ספרים, ואפשר שביניהם גם הספרים הנזכרים לעיל שהסוחרים מעידים שקנו ממנו ואינם ברשימתו שמכר.

שלום דובער לוי

משפט הספרים – דיון נצח

SHOLOM BER LEVINE affirms the following to be true:

1. The journal I received from Chaim Lieberman in 1983, while editing the Igrois Kodesh, was for the purpose of deciding questions that arose during the editing of the Igrois.

2. When I was asked to submit all documents relating to the library, I submitted, among many others, the letter to Dr. Marks, in it's typed form. It did not enter my mind that the references to the Marks letter that appear in the Journal - that the letters should be typed by RAMAL, had any bearing on the subject in question.

3. I have also the typewritten copy of the letter to Dr. Block, which is word for word as the the letter to Dr. Marks, and hence the reason why I only printed the Marks letter in the Igrois, and notated that a similar letter was written to Dr. Block. Enclosed is the letter Exhibit A.

4. The green onion-skin paper is the carbon-copy of the original letter that was typed. The mere fact that in the office archive only the above carbon-copy is found, is an indication that the original was sent out. In our case, this tells us that the two original letters to Drs. Marks and Block, were sent off to Rabbi Frenkel, to be delivered to them.

5. I have previously affirmed in my affidavit that other than the two letters to Drs. Marks and Block, I have not seen any

other notations form the Previous Rebbe, not in the Journal and not in the typed carbon-copies, regarding this subject.

6. I affirm under penalties of perjury that the foregoing is true and correct.

SHOLOM BER LEVINE

January 28, 1987

* * *

ב"ה יום ה' י"ג שבט ה'תשמ"ז
כבוד העו"ד ר' נתן שיי' לויין
שלום וברכה!

כבר הזכרתי זאת אליו ועתה אפרש;
בררתי אצל העו"ד דולאן, אשר נסיעתינו לבדוק את הספרים היחה ב-27 אוגוסט.
א"כ הלא יפלא איך זה אומרת המנהלת באפידיוויד שלה שאף אחד לא הוציא ספרים
ולא הכניס אחרי אוגוסט 11, והרי אנחנו הוצאנו מהסטורעדוזש ובדקנו בלאבי
ואח"כ החזרנו.
לכן היא מדייקת בדבריה לכתוב שאף אחד לא הוציא או הוסיף ספרים,
אחרי 11 אוגוסט, אבל עכ"פ לקחו לבדוק. ואילו העלערשטיין כותב על סמך דבריה
שאף אחד לא נגש לספרים במשך זמן זה. וזה לא נכון, שבודאי נגשנו אליהם.
ולא זהו עיקר החשש שלי, אלא שמא אף לאח"ז הלך בערי גו"א לראות הספרים,
ואולי אף יותר מזה, שכן היה אפשר לפרש את העירפול שבסגנונם.
כעת אין כל צורך למחות על זה, אך שמא יהיה צורך, לכן רשמתי הדברים.
שלום דובער לויין

משפט הספרים – דיון נצח

April 22, 1987

Dear Attorneys Lewin and Shostack,

I already answered the interrogations in Hebrew, but knowing that English is expected, a friend has agreed to type it for me in the language of preference.

I will first give an account of the 46 documents I have prepared.

These documents include all those relating to the repurchasing of books by Agudas Chasidei Chabad which were sold by Barry Gurary between July-December, 1985, for the sum of \$432,744.00, in addition to other expenses incurred in order to repurchase the books, i.e. telephones, carfare, etc.

Herein are all the Payments and Contracts which I found. I have placed them in numerical order and will refer to these documents in that order.

The amounts are:

1. 148,512.00. Documents 1-2: Contract with Notarization.. Doc.3: Payment.
2. 44,012. Docs. 4-6: Contract with Notarization. Docs. 7-8: Payment.
3. 24,250. Docs. 9-10: Contract with Notarization. Doc. 11: Payment.
4. 32,701. Doc. 12: Contract with Notarization. Doc. 13-14: Payment.
5. 29,962. Docs. 15-16: Contract with Notarization. Docs. 17-18: Payment.
6. 21,871. Docs. 19-23: Contract with Notarization. Docs. 24-26: Payment by Agent. Doc. 27: Payment to Agent.
7. 11,300. Doc. 28: Contract with Notarization. Doc. 29: Payment.
8. 18,012. Docs. 30-31: Payment. (Without Contract, referring to book, Noam Elimelech.)
9. 900. Doc. 32: Payment. 5% of price of above mentioned Noam Elimelech to L. Katzman, Dealer.
10. 40,000.
11. 24,012.
12. 26,010.
13. 11,202. Docs. 33-41: Contract with Notarization. Docs. 42-46: Payment. (The last payment [No. 13] is for 51,202, but 40,000. was used

for another purpose; therefore, only 11,202 is for the books, as requested in document 41).

432,744. Total.

And now I will clarify the above:

Purchase No. 2, in the Contract and Notarization, names of books are not mentioned. They are Zohar Lublin, and Takanot Chevra Kadisha. In Doc. 5, only the third book is from the library.

In Purchase No. 4 there is a difference of 389.00 between the amount of the Contract to the amount of the Payment; it is for the Agent's expenses.

Purchase No. 5 included six books that are not mentioned in the Contracts that Barry Gurary submitted to the Court; I will discuss this below.

These six books were purchased by Agudas Chasidis Chabad, as reflected in documents 10 and 12. They were returned to the seller when it was discovered that they were not included in the Contract submitted by Barry Gurary to the Court. Therefore, they are listed separately in Doc. 15 in order to reflect the subtraction of their total amount in Purchase 5. Actually, only 3 of the six were given back to the seller; therefore, only 1,700. was subtracted from Purchase 5 (instead of 5500.).

From Purchase Doc. 25, 3 books were returned for the amount of 4,000., as mentioned in Doc. 37. Therefore, 6,250. was left in that transaction.

In Doc. 36, there is an error in the total. Total is supposed to be 74,100. This is corrected in Doc. 37.

In Doc. 37, additional books added are: Lechem Yehuda, Ma'ah Brachot, Amudei Go'lah, for the amount of 6,600. In addition to the previous two totals, the new total is 86,950. Of this, the dealer received 85,500, as mentioned in the document, and we owed the amount of 1,450. This amount, (1,450), Wolf requests in Doc. 41, and it is included in the total amount there.

In Doc. 37 there are written additions concerning one more book that was purchased: Toldot Adam v'Chava, for the amount of 6500. Also purchased from this dealer the books: Zohar Mantuvah for the amount 5950 (there is no document reflecting this purchase). Also Ma'ah Brachot was returned to dealer (because it was not found in the Contracts which Barry Gurary submitted to the Court) for the amount of 3500. According to this the general total of the books which were purchased by Mr. Shneibalg is \$95,900.

Also purchased were: Lechem Simlah, Tzari HaYagon, Kol Bochim, for the amount of 1,950. and there are no Contracts for these. But they are mentioned in Doc. 39 as books that were purchased before August 14, (which is the date on the telecopy of this document).

We also have to add the purchase of Document 38 2,618.

The purchase of Doc. 40	4,500.
The purchase of Doc. 41	3,350.
The total purchases in Israel in this period	108,318.
But the payments (without shipping costs)	101,188.
The difference	7,130.

I searched, asked, wrote, telephoned etc., and have not come up with any solution concerning the discrepancy and additional records have not been found..

* * *w

All the books which were repurchased are books which Barry Gurary submitted their Contracts to the Court. This excludes 12 books, which he failed to inform the court of, but which the dealers claim were purchased from him. They are:

1. Chok l'Yisrael. Document 19 states that dealers Goldman and Katzman claim that it was purchased from Gurary.

2. In Doc. 33, Rabbi Ashkenazi states in the name of the dealer Shneibalg, "T'heilah l'David, Kushtah..., does not appear in the list that is in front of me, but the dealer says that it is coming from there."

3-5. In Doc. 35, Shneibalg states that the books: Minchah Belulah, Ohel Mo'ed, Tanchumot Kel, were purchased from Barry Gurary.

6. In Docs. 36, , the above mentioned dealer states that he bought the book, Shorash Yishasi Kushtah (in addition to Shorash Yishai Lublin mentioned in doc. 35).

7-12. In Doc. 15 there are listed six books that the dealer Heightner states that he purchased from Barry Gurary.

These 12 books do not appear in the documents Barry Gurary submitted to the Court. It must be researched further, in order to establish if he sold them.

The truth of the matter is, even without the statement of the Dealers, it could be proven that Barry Gurary sold more books from the Library whose Contracts were not submitted to the Court. All the books are numbered by Barry Gurary's computer. I took the list of the books (the pc printout) that are safe in storage and the list of the books submitted to the Court. I intercoallated these lists myself and found many numbers missing.

I asked Mr. Gurary about it at the Inquiry. He answered me: Each new bag of books that I took from 770 were assigned a new group number (201; 301;401 etc.). Therefore, 381-400 appears to be empty, but it is rather from a new group of books.

That is correct. But, there are many numbers that are missing and

have no connection to group numbers. They are: 99; 116, 118; 119; 130; 138; 337; 341; 343; 345; 349; 353; 354; 366-369; 411; 450. I see no reasonable explanation for these missing numbers, but to say that he sold these books and did not submit their Contracts to the Court. There are 19 books, and perhaps among them are the 12 above mentioned books which the dealers state they purchased from Barry Gurary.

* * *

After this general review concerning the purchases, I will try to answer the interrogations in the order in which they are found.

1. The list of books which were taken by Barry Gurary from 770 were received by the dealer Katzman, who appraised the books for him. From that list we know that he took about 400 books and that their estimated value is about 500,000. (This is the answer to No. 2 also.) But Katzman gave us the list on the condition that we do not divulge from where it came. I also do not know if he was allowed by law to provide us with this list. In any case, this original list which he submitted is now in my possession.

Then, Barry Gurary submitted to the Court the copies of all he Contracts of the books he sold and also the copies of all the frontispieces of the books which are in escrow. From this we had an exact list. This surely we do not have to submit now, because he has it.

Subsequently, additional lists of the books were added as a result of the repurchasing of books from dealers. These purchases were made by contracts, and only after the dealers affirmed in writing, in the presence of rabbis, that the books were bought by them from Barry Gurary. All this is reflected in the above 46 Documents.

Sometime later we received two printouts from Barry Gurary's pc of all the books which he listed for sale: a. The first was found on Liberman's desk, dated Nov. 1984. b. The complete list was submitted to me by Barry Gurary at the inquiry in Montclair.

Subsequently, at the inquiry of August 1985, we found an additional hundred and fifty (150) books which were not as yet listed on his PC print out. I listed them. Barry Gurary asked me for a copy of this and I immediately sent it to him via the post office. When we met he acknowledged its receipt. This we certainly do not have to submit now.

2. Included in No. 1.

3. I do not understand exactly the reasoning: Is it to prove that he took the books from the library? He admits it! If we still need it, there are two details to it:

a. In October, 1985, Attorney Lewin asked me to check and compare this list of the 550 books which BG took to the list of books of the library which Liberman listed in 1955, and to prepare an affidavit. I prepared the affidavit in English, made a copy for myself. The original I submitted to Attorney Lewin in the courtroom in the beginning of November 1985, and my copy was submitted to Attorney Shostack, who

משפט הספרים – דיון נצח

requested it of me. I do not have a copy in my possession. If it is necessary, try and find the copy which I gave to you at that time.

b. There are thousands of receipts of purchases for the period of the last sixty (60) years. In each receipt there are several books listed, and usually, in difficult handwriting. A few hundred of them were submitted to the Court (those that prove that they were purchased from the Agudas Chabad account) and it is now an exhibit. If you want to check, those 550 books which Barry Gurary took, and compare it to these receipts, it is a monumental job. First all the receipts must be copied, with their difficult handwriting, and then translated into English. Then they must be listed in an index -- according to alphabetical order and receipt numbers of each dealer. Just then you may start comparing the list of 550 books, finding them in these thousands of bills. Indeed a task of years.

4. Answered.

5-14. All this is included in the 46 documents.

15-18. Not affiliated with me.

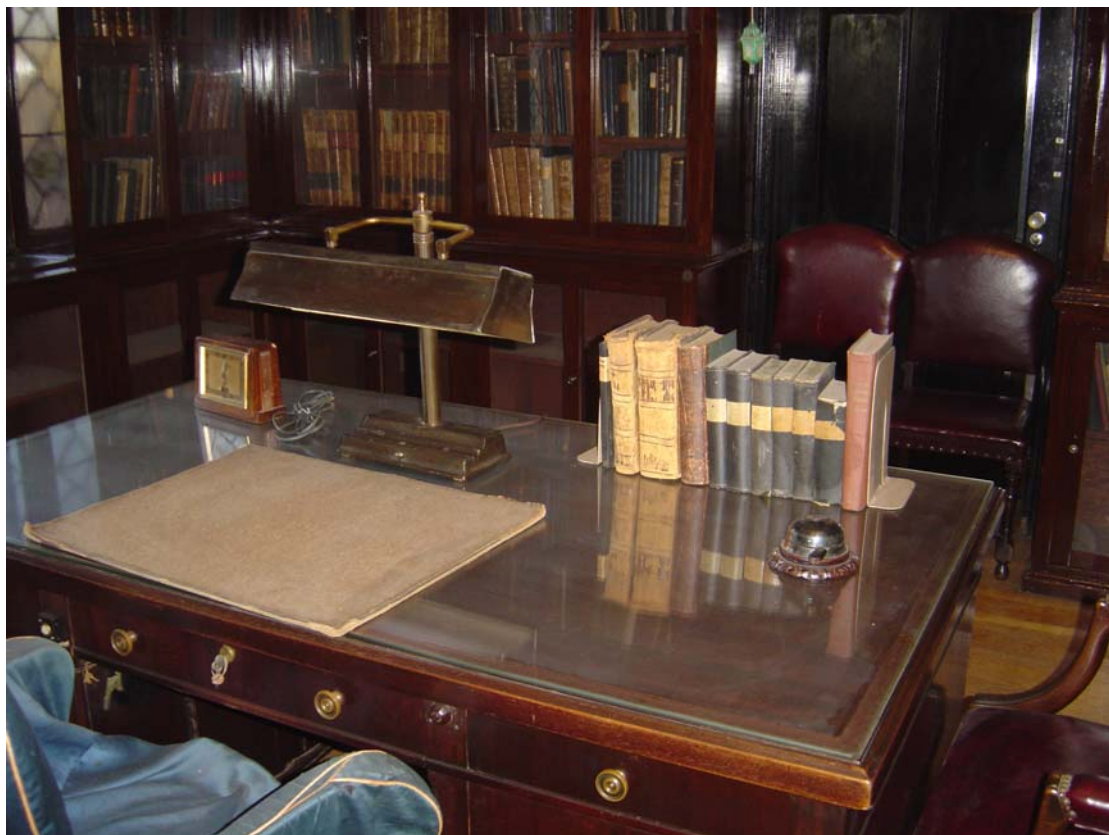
19. In addition to the above catalog, which Liberman listed in 1955, there is another partial catalog on cards in the Library. Obviously, due to its volume, it is impossible to transport it.

20-24. Already answered above concerning 46 Documents.

Very truly yours,

Sholom Ber Levin

* * *

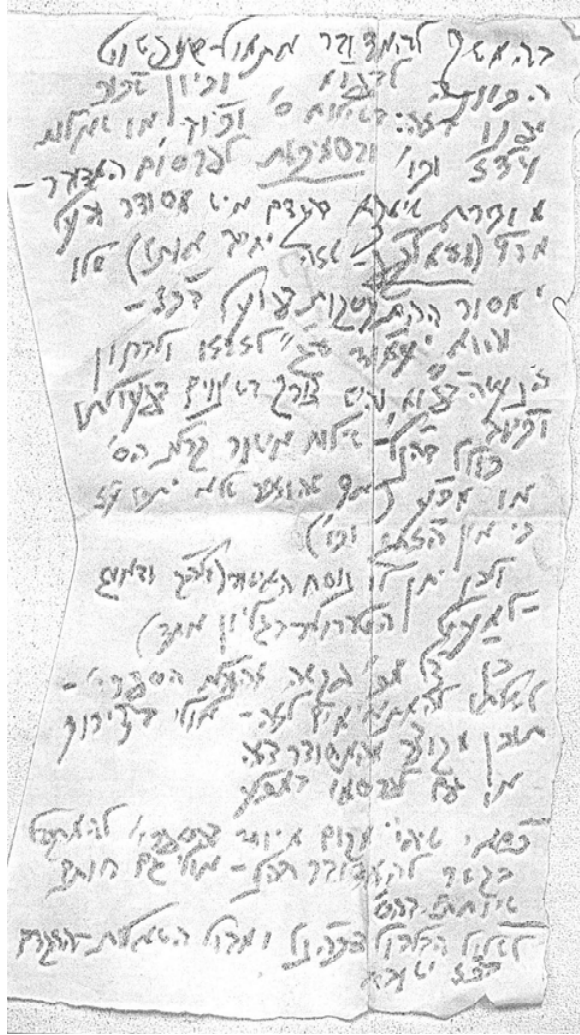
בהמשך להמדובר אתמול - שכפשוט הכוונה לבפ"מ [לבפועל ממש], וכיון שכו"כ יפנו בזה: בשילוח ס' וכיו"ב, או שאלות עד"ז וכו', ובסמיכות לפרסום המדובר מוכרח שימצא בהקדם איש מסודר בעל מרץ (ועמלק"פ [ועל מנת לקבל פרס] - שזה יחייב אותו), שלו ימסור ההתעסקות בפועל דכ"ז [דכל זה], והוא יעמוד ע"ג [על גבו] לזרוז ולבחון הנעשה בפ"מ [בפועל ממש], והיש צורך בשינוים בפעולתו וכיו"ב.

כולל בהנ"ל - שילוח אישור קבלת הס' או מכ"ע (אף שהוזכר שלא יחכו ע"ז כי אין הזמ"ג [הזמן גרמא] וכו'. ולכן יתן לו נוסח האישור (בלה"ק ובאנג' - למעט הטרחה - בגליון אחד).

כן צ"ל מכ' בקשה מהנהלת הספרי' - לשלחו להתמאימים לזה - אולי בצירוף תוכן מקוצר מהמדובר בזה. או גם לפרסמו במכ"ע.

כדאי שיהי' מקום מיוחד בהספרי' להתקבל בקשר להמדובר בהנ"ל. - אולי גם חותם שיוחתם בהס'.

לשלול הבלבול דכהנ"ל ומבול השאלות - ההקדם בכ"ז ישובח.

לזכות

כל המשתתפים בהרחבת הספריה הגדולה והחשובה

ספריית אגודת חסידי חב"ד – אהל יוסף יצחק – ליובאוויטש

כולל מחברים, מו"לים ואספנים, התורמים מספריהם לספריה

להרחיבה בספרי ערך בכל מקצועות היהדות, ספרים שעדיין לא נמצאים בה

ולזכות הרה"ת ר' משה הלוי וזוגתו מרת מנוחה קריינדל קליין

בניהם ובנותיהם: שלמה הלוי וזוגתו חנה ובתם רחל ובנם ישי הלוי,

זיסוי ובעלה אהרן משה ובנותיהם חי' מושקא, חנה מרים ויאשא ליבא גראָסביים

חנה ובעלה שניאור זלמן ובניהם מנחם מענדל, חיים צבי הירש ואברהם אליעזר שפירא

יוחנן הלוי וזוגתו מרת אסתר יהודית ובנותיהם מושקא ורבקה

חי' ובעלה חיים הלל מטוסוב

שמואל זנוויל הלוי, מושקא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

קליין